

*Сања Шуљагић\**

*Институт за политичке студије, Београд*

## **О САВРЕМЕНИМ ПОКУШАЈИМА ПОНИШТАВАЊА СРПСКОГ ИДЕНТИТЕТА НА КОСОВУ И МЕТОХИЈИ**

### **Сажетак**

У овом тексту аутор приказује историјске узроке покушаја поништавања идентитета српског народа на Косову и у Метохији у периоду од деветнаестог века до данашњих дана, с посебним освртом на период од 1999. године до данашњих дана. Аутор је у првом делу текста аналитичко-синтетичком методом приказао важност Косова и Метохије за идентитет српског народа и историјске и идеолошке узроке покушаја одузимања подручја Косова и Метохије од државе Србије. У другом делу текста аутор је документовао записима, законским одредбама и документарним снимцима конкретне методе којима је у току одузимања Косова и Метохије од државе Србије прекршено међународно право и почињени злочини против човечности.

**Кључне речи:** српски идентитет, Косово и Метохија, ревизија српске историје, Римско царство, Константинопољско царство, Русија, Август вон Шлецер, Кумановски споразум, кршење међународног права, међународни политички споразуми, међународне политичке агенде.

---

\* sanja.suljagic@ips.ac.rs

## УВОД

На примеру савременог поништавања српског идентитета на Косову и Метохији, и уопште на примеру историје читавог Балканског полуострва кроз историју, огледа се разлика у политичкој философији, на једној страни, западног Старог/Новог Римског царства, а на другој страни источног РOMEЈСКОГ/Константинопољског-Словенског царства, као и њихових наследних држава (Choniates 1984, xxvi-xxvii). Вековима у низу западни мислиоци, од теолога и философа Томе Аквинског до политичара Винстона Черчила, оправдавали су колонијалну и робовласничку идеологију Старог/Новог Римског царства као „последницу неке врлине победника у односу на побеђеног“ (Killoran, 1987; Churchill, 1982, 608;616).

Балканско полуострво, означавано на античким мапама *Catena Mundi* („Вериге света“), освојиле су војне трупе старог Римског царства због његовог геостратешког значаја, природних ресурса и саобраћајница (Syme, Birley 2000, 206; Vemić, Lović 2019, 27–28). Активности војних трупа Римског царства на Балканском полуострву наставили су власници робовласничких компанија из Венеције, Ђенове и Падове и франачки и хабсбуршки трговци, који су вековима у низу хватали и продавали Словене, Грке и Татаре као робове Каролинзима, европским државама, Арапима, Турцима Селџуцима и власницима плантажа на Мајорци, Кипру и Криту (Evans 1985; Noailles 1558; Nanotaux, 1877, 74–102). Напади коалиције папе и Шарла Првог, а касније и напади владара из западних европских династија, на земље „шизматика“, како су их означавали, из српских и грчких династија Немањића и Палеолога на Балканском полуострву, трајали су из правца Јадранског, Јонског и Егејског приморја (Van Tricht 2011, 185-186; Lala 2008, 28-29;108). Након што су у петнаестом веку војне трупе Османског турског царства освојиле некадашње средњовековно српско царство, и њихова моћ почела да опада у деветнаестом веку, уследио је западни „поход на Исток“ и у току тог процеса српски идентитет је био све више поништаван у некадашњој „Старој Србији“, у коју спада и данашње Косово и Метохија. Константинопољски историчар Кривовул је у петнаестом веку за период владавине средњовековне династије Немањића, чији су дворови били смештени на подручју данашње територије Косова и Метохије, оставио запис да је њихово краљевство пре владавине Османског турског царства на Балканском полуострву било „славно и вољено, са великим бројем градова и јаким неосвојивих тврђава, са становништвом високе културе и

са својом јаком и добро наоружаном војском.“ (Kritovoulos 1954 репринт, 99-100; Critobuli 1983).

На једној страни, средњовековно српско царство и Константинопољско царство, били су такозване „теодулије“ државе с Богом изабраним владаром на челу државе, карактеристичне за предхришћанску, античку и средњовековну хришћанску цивилизацију. С друге стране, у Старом/Новом Римском царству се, уз европске монархије, устолочила у свом утицају на светску политику трансатлантска Џеферсон-Наполеонова коалиција држава која је била схватана као нека врста нео-римске републике, и која је од 1789. године била претеча појави низа револуционара анархиста, социјалиста и радикала на европској и руској политичкој сцени. Ова два политичка концепта су била две различите стране једног те истог западног колонизаторског „похода на Исток“ спровођеног под паролама слободног тржишта, природних права и „опстанка најјачих“ – један концепт је био концепт Хабсбуршког цара, приказиваног на коњу као „владара који доноси мир покореним народима“ на литографијама браће Шмуцер у осамнаестом веку, а други је био револуционарни концепт антимонархистичких европских републиканаца, анархиста и социјалиста (Симић 2017, 328; Malthus 1826). Покушаји одузимања Косова и Метохије од Србије у последњих неколико векова јасно показују да су и монархистички концепт европских династија, и антимонархистички трансатлантски концепт Џеферсон/Наполеоновог империјализма, били две стране једног те истог колонијалног похода на Исток, и да су оба ова, од банкарских лобија финансирана политичка концепта, била основа за идеје глобализма, либерализма, комунизма и фашизма као продукта епоха Модерне и Постмодерне (Anderson, 1963; Mineau, 2004).

Према политикологу Линдону Ларушу, од Бечког конгреса 1815. године све до данашњих дана, „победници Бечког конгреса“, односно представници Велф-Хановер династије и представници финансијско-политичке номенклатуре из њених различитих огранака-династија, стационарани у Лондону, Ротердаму и другим европским градовима, заједно с наследницима робовласника из Падове, Ђенове и Венеције, успоставили су империјалну хегемонију британског емпиризма у области права и политичке економије у академским институцијама и политичким круговима широм света (Lagouche 2017, 67-68). Владари из Велф-Хановер династије и њених бочних огранака-династија Вителбах, Саксбург-Гота и Хохенцолерн-Зигмаринген су током слабљења моћи Османског Турског царства,

завладали новоствореним модерним државама на Балканском полуострву (Benes 2008, 181; Danforth 1984; Leeb 1996) и тако успели да потпуно преузму под своју власт територију некадашњег средњовековног царства српског цара Душана Немањића на обалама Јадранског, Егејског и Црног мора. Будући да су средњовековне српске, бугарске и грчке средњовековне династије биле генеалогички повезане с руском династијом Руриковича-Васиљевича, владари, политичари и научници из британско-германске Велф-Хановер династије и њених европских династија-огранака су тако успостављањем свог утицаја у Руском царству у осамнаестом веку, и својом владавином на Балканском полуострву у деветнаестом веку, успели да спрече „повратак Русије на Балканско полуострво и источни Медитеран“ у процесу повлачења Османског турског царства на Балканском полуострву (Benes 2008, 181; Milich, 2000, 33).

Након отварања Суецког канала 1869. године и појачаног присуства западне војне морнарице у источном Медитерану у склопу планова евроатлантских политичара да колонизују подручје од Багдада и Индије до Далеког истока, и након додатних сазнања европских политичара о налазиштима бакра у Србији, уследило је, преко *Тајне конвенције* 1881. године, увођење Србије у западну интересну сферу (Seton-Watson, 1916; Калабић 2009; Endgdahl 2004). Након потписивања *Тајне конвенције* између неколико политичара из Србије и Хабсбуршке монархије 1881. године, намесник хабсбуршког цара у Босни и Херцеговини Венијамин Калај пласирао је у српски образовни програм ненаучно аргументовану тезу да су се Срби први пут доселили на Балканско полуострво у седмом веку (Калаји, 1882, 9). Таква теза о наводном досељавању Срба на Балканском полуострву у седмом веку је опстала у српском образовном програму и средствима јавног информисања до данашњих дана, иако постоје бројни артефакти и записи у камену, папиру и хералдици, као и митови, о древној династији „Срба Хераклеида“, древним „Србима Трибалима“ и „Србима Илирима“ на Балканском полуострву (Voeckhio 1853; Chalcocondylae 1650; „Privileges of Emperors Leopold“ *Illyrio Serbica*, 1723). Тако о древности српског идентитета на Косову и Метохији сведочи цитат из *Хронике* цара Јована Кантакузина који цитира запис географа и историчара Птоломеја из другог века о постојању насеља Пећ, чијег архиепископа цар-хроничар Јован Кантакузин у својој *Хроници* назива „архиепископом Грка и Срба Трибала“ (Assemani 1755, 38). На резултате археолошких

ископавања предузетих у Пећкој патријаршији 1931-1932. године надовезали су се резултати каснијих истраживања археолога Ђорђа Јанковића, према којима су владари српских династија на подручју Косова и Метохије градили цркве на темељима раних хришћанских епископских средишта у континуитету са архиепископијом Прве Јустинијане, под чијом јурисдикцијом су били Срби у шестом веку (Ćirković 1989,83; Гранић 1998,119-133; Janković 1977; Јанковић 1998; Јанковић 2007, 140-141;169;218; Јанковић 2013). Такође, владари из српске династије Немањића су на подручју Косова и Метохије градили дворце на темељу палата владара из преднемањићке династије од шестог до једанаестог века и у средњем веку су изабрали Призрен за главни двор српске државе (Ćirković 1989, Чемерић 2003, 55-56; Јанковић 2013). Према *Дечанским хрисовуљама* српског краља Стефана Дечанског и цара Душана Немањића, само метохијског царског манастира Високи Дечани правно обухвата не само територију данашњег Косова и Метохије, него и северног дела данашње Албаније и дела Црне Горе (*Дечанске хрисовуље*, репринт 1880). Такву и остале државне српске тапије на територију Косова и Метохије потврђивале су и многобројне европске мапе с натписом «Стара Србија» за то подручје, као и први Османски турски „дефтер“ (пореска књига) из 1455. године (Vemić, Lović 2019, 37; *Oblast Brankovića: Opširni katastarski popis iz 1455. godine*, 1972). Владари из српске династије Немањића и њених династија-огранака, не само да су оставили у наследство српском народу законе, институције, дворце, манастире и метохије и остала достигнућа и тековине њихове владавине на подручју Косова и Метохије, него су били и повезани породичним, културним, економским и политичким везама с најзначајнијим средњовековним грчким, бугарским, влашко-молдавским династијама и са руском династијом Руриковича-Васиљевича (*Руски царски летопис* репринт 2012, 20-21; Vogunović 2019). Међутим, након потпадања некадашњег српског царства под владавину Османског турског царства у петнаестом веку, процесу поништавања српског идентитета на подручју Косова и Метохије, упоредо с пројектом владавине Османског Турског царства на Балканском полуострву, допринео је и хабсбуршко/британско/германски пројекат „продора на исток“ од осамнаестог века до данас. Од доба цара Петра Великог надаље на главне функције у Руском царству су били постављени западни масони, језуити, историчари, војници и трговци (Vargow 1839; Murdoch 2006; Cracraft 2009; Faggionato 2006). Након што су хановерски официри и чланови масонских ложа убили цара

Петра Трећег, ожењеног царицом Катарином, царица Катарица је учврстила утицај Хановерске владе у Русији, њен син Павле је званично примио Малтешке витезове у Русију, а у руски образовни систем је историчар Август Шлецер увео нордијску верзију руске историографије (Морошкин, репринт 1867-1870; Faggionato 2006; Otto 1839). Тиме је омогућена а) реализација пројекта историчара Августа вон Шлецера о „проширењу Аустрије до Црног мора и промоцији Беча за средиште словенских студија“ (Vidmar 2009, 275-276; 306; 307; 309); б) реализација британско-германског пројекта стварања модерне државе Грчке као „проширене Баварске државе до Егејског мора“, према идеји Вилхелма вон Тирша, саветника баварског краља Лудвига Првог, да се након повлачења Турака с Балканског полуострва, „процесом хеленизације формира духовни савез Баварске и античке Грчке и тако спречи прилазак Русије Босфору и Балканском полуострву“ (Benes 2008, 181; Milich 2000, 33). Према политикологу Петру Милићу, Тиршов колонијални пројект „неохеленизације“ Грчке је био културна основа да се „Русија спречи да поврати свој утицај на Балканском полуострву, за које савремени политичари из Сједињених Америчких Држава јасно сматрају да се налази у њиховој политичкој сфери утицаја.“ (Milich 2000, 33). Упоредо с британско-германским пројектом стварања модерне Грчке као „неопаганске верзије продужене Баварске државе до Егејског мора“ и „спречавања присуства Русије на Босфору и Егејском мору“, на Балканском полуострву се остваривао пројект масонских друштава из деветнаестог века да се европске монархије претворе у републике, затим пројект колонизације „евроазијске“ територије према теорији географа и геополитиколога Халфорда Макиндера и Николаса Спајкмена о потреби контроле „источне Европе“ и „Евроазије“ у циљу лакше контроле читавог света“, као и савремени северноамерички пројект контроле Балканског полуострва да би се опколила територија Русије због њених природних богатстава (Vidmar 2009; Eberhardt, 2005; Benes, 2008; Thiersch 1833; Eberhardt, 2005, Danforth, 1984, Mackinder 1942; Spykman 1969; Leeb, 1996; Бжежински, 2008).

У ширем геополитичком и историјском контексту сагледавања савремене ситуације на Косову и Метохији значајна је и чињеница да је Шлецеров израз „Јужни Словени“ из 1771. године утицао на стварање идеје о формирању државе Југославије с јужним Словенима различитих религија и политичких традиција, којима је била намењена образовна матрица под патронатом Беча као „центра словенских студија“ (Sotirovic 2007, 9; Vidmar 2009). Након

большевичке револуције у Русији у двадесетом веку, документовано финансиране новцем западног политичко-финансијског лобија, на рушевинама некадашњег Константинопољског царства и православних словенских монархија никле су државе и регионалне заједнице као што су Турска, источне европске и балканске државе, Совјетски савез и Југославија, као мини-глобалистички примери заједница „племена“ различитих религија у једној државној или регионалној заједници, према идеји Томаса Џеферсона и осталих северноамеричких и британских политичара (Creel 1918, 9; Ackerman 2016, 320-321; Fischer 2016, 42-44; Lambert 2003,8; Seton Watson 1911, 343). Стварање краљевина Србије, Грчке, Румуније и Бугарске, касније краљевине Југославије, и након Другог светског рата стварање Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и држава у окружењу, одвијало се у склопу дугорочних планова историчара Августа Шлецера и Вилхелма фон Тирша за проширење хабсбуршко-баварских царстава и њихових колонија у различитим државним верзијама до обала Јадранског, Егејског и Црног мора (Thiersch 1833; Vidmar 2009. 306-309). Овај процес је био претходница за остваривање глобалистичке агенде „Новог европског поретка“, „Новог Афро-Европског поретка“ и „Евроазијског поретка“ (Mattern 1942, 17), односно, за стварање такозване Европске уније совјетских република („EUSSR“) према плану политичара Вилија Бранта и Михаила Горбачова и осталих социјалиста-интернационалиста из различитих крајева света, пропагирајући у ту сврху „слободу, демократију и уједињење“ (Mattern 1942, 17; Bukovsky, Stroilov 2004). У савременом периоду на политичку ситуацију на Балканском полуострву, па тако и на Косову и у Метохији, утичу и глобалистички пројекти *Агенди 2021 и 2030* Уједињених нација, започети ангажовањем политичара Строба Талбота, Била Клинтона и Тонија Блера у политичким процесима на Балканском полуострву на прелазу из двадесетог у двадесет и први век (Јовановић 2018. Аврамов 2000. Talbott 2009, 312-320; Лазански 2019). Као збир свих ових прошлих и савремених колонијалних пројеката «похода на Исток» у процесу дугог трајања, на примеру савременог покушаја поништавања српског идентитета и одузимања Косова и Метохије од српског народа и државе одсликавају се колонијално историографско замешатељство и потреба поштовања основних норми међународног правног поретка, које је потребно да би се спречиле катаклизмичне турбуленције у савременој геополитичкој констелацији међународних односа.

## ИСТОРИЈСКИ И ИДЕОЛОШКИ РАЗЛОЗИ ОДУЗИМАЊА КОСОВА И МЕТОХИЈЕ ОД МОДЕРНЕ ДРЖАВЕ СРБИЈЕ

На почетку деветнаестог века, у периоду устанака балканских народа против Османске Турске власти, 1810. године руски генерал Михил Каменски је јавно на великом народном Сабору у Србији прочитао *Грамату руског цара српском народу*, у којој је тадашњи руски цар Александар обећао Србима да ће им, „као народу исте крви и вере као што су Руси“, помоћи у борби против Османских Турака (Каменский 1810).<sup>1</sup> Грамату руског цара Србима као «јужном руском племену» потврдио је у својој утицајној књизи о историји Србије 1847. године и британски дипломата Дејвид Уркарт (Urquhart 1843, 85;92), који је у Београду заговарао идеју стварања будуће државе Југославије или „Дунавске конфедерације под заштитом Аустрије“ (Екмечић 1989, 473; Екмечић 2000, 232-279). Међутим, након што се предводник српских устаника Карађорђе покушао повезати са грчким и бугарским устаницима у борби против Турака, убила га је међународна група завереника на челу са турским султаном, турским пашом Али Марашлијом и Милошем Обреновићем, који је одбио да се повеже с влашкомолдавским устаницима и добио титулу књаза у Србији и трговачки монопол од Турака (Dakin 1971, 31,36; Ненадовић 1883, 456, 460-461). С друге стране, будући да је у том периоду министар спољних послова у Русији био добитник медаље Велф-Хановер династије Карл Неселроде, који се залагао за супранационалну контролу руске економије и чак није знао да течно говори руски језик (Ingle 1976, 19-21; Elliott 1834, 286), министар Неселроде је с аустријским министром спољних послова Клеменсом Метернихом наговорио руског цара Александра да „не подржава руски и словенски национализам у борби против Турака и да званично третира „Источно питање“ као „опште европско питање изнад интереса Русије“ (Ingle 1976, 24-25).

Након што су 1828. године Руси ипак освојили велики део Балканског полуострва и Анадолије све до Трабзона, на

1 Каменский, Граф Н. 1810. *Донесение Н. М. Каменского Н. П. Руминцеву о готовности оказать сербам помощь после переправы русской армии за Дунаи*, Букарешт, № 37, 08.04. 1810. Букарешт, цит. См. док. № 140, у *Восточна литература, Средневековье исторические источники Востока и Запада*, № 141, [http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Serbien/XIX/1800-1820/Perv\\_serb\\_vosst\\_2/141-160/141.phtml?id=8758](http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Serbien/XIX/1800-1820/Perv_serb_vosst_2/141-160/141.phtml?id=8758), *Помета*: 23. априла 1810 г., АВПР, ф. Канцеларија, 1810 г., д. 1947, ч.1, л. 67-68, Подлинник. Опубл.: ВПР, т. V, док. с. 422; Добронравов Н., *Обице понятия о славянах. Сербия. Черногория*, стр.108.; приступ март 2020. године

интервенцију европских дипломата и министра Неселродеа руска војска се повукла с Балканског полуострва и Руси и Турци су склопили *Споразум у Једрену*, којим је Србији и Грчко олакшано добијање државности (Burke 1830, 215-221). Након тога је британски дипломата Дејвид Уркарт договорио с Милошем Обреновићем отклон српске политике од руске политике и усаглашавање с британском политиком, те је са својим пријатељем Карлом Марксом и пољским грофом Адамом Чарториским, као и са Лордом Палмерстоном, свештеником Јосифом Георгом Штросмајером и пољским, италијанским, хабсбуршким и британским агентима наставио да активно ради на кидању историјских веза православних народа (Robinson 1920; Екмечић 1989; Екмечић 2002, 229-234). Тако је Дејвид Уркарт створио темељ будућој федералној држави Словена из Аустроугарске монархије с придруженим Србијом и Црном Гором, различитих конфесија и политичких идеологија, с намером да уведе Србију у културни круг Енглеске и Француске, далеко од „азијског панславизма Петровграда“ (Bataković 1994; Slišković 2005, 211-212; Ненадовић 1883, 456, 460-461). Кроз деветнаести век са Шлецеровим, Уркартовим и Тиршовим планом о колонизацији Балканског полуострва поклапале су се теорије „продора на исток“ Фридриха Наумана и осталих средњоевропских географа и историчара (Eberhart 2005). Тако је обнову некадашњег средњовековног српског царства, односно обнову „Старе Србије“ поништила и одлука европских политичара да се, након Берлинског конгреса 1878. године и након формирања модерне државе Црне Горе, споје турске и хабсбуршке трупе у коридору на територији данашње Рашке (Scheer 2013; Rastović 2012, 163-164). У истом периоду аустроугарски министар спољних послова Џула Андраши је покренуо идеју стварање нове „македонске државе“ и аутономије Албаније и Бугарске, док је аустријски генерал Бек прогласио подручје савремене Албаније „аустроугарском сфером утицаја“ (Храбак 1979, 167-168), што је и остварено формирањем савремене државе Албаније 1912. године од стране Хабсбуршког двора (Толева 2012, 28; Митровић 2011, 66-75). С том политиком се сложио руски дипломата Сергеј Сазонов, који се за време Балканских ратова подржао интерес спољне политике Хабсбуршке монархије и британског премијера Едварда Греја да се Србима након њихових победа у Балканским ратовима одузме право да поседују луке на Јадранском мору и поврате неке територије из Старе Срије (Rastović 2012, 163). Од тог периода до данашњих дана, током свих ратова, с изузетком помоћи Србији руског цара Николаја Другог и војних

снага руског адмирала Михаила Весјолкина у Првом светском рату (Штрандман 2009; Вујичић 2015), приметна је тенденција западних политичара, да за потребе остварења њихових геополитичких циљева везаних за Србију, користе у ту сврху руску дипломатију и војску, закључно са случајем потписивања такозваног војно-техничког *Кумановског споразума* у току бомбардовања Србије 1999. године, рачунајући на историјско поверење које су Срби гајили према Русији (Latawski, Smith 2003, 103-104; Галовић, Буквић 2019; Daalder, O' Hanlon 2004, 176).

У деветнаестом веку маргинализацији значаја подручја Старе Србије у тадашњој држави Србији допринела је и изградња модерне државе Србије као партијске државе, чије су партије, према дефиницији тадашњег политичара Стојана Новаковића, биле „вештачки створена удружења која су посудила своје називе из европске политичке терминологије“ и чији припадници су увели нове институције и управљачки сталеж бирократију у дотадашње патријархално друштво (Trotsky 1980,87; Šumpeter 1998, 47-48; Миладиновић 2016). Према извештајима аустријских дипломата, неки од тих политичара, иако запослени у самом државном врху Србије, били су аустријски доушници и агенти (Миладиновић 2016). Међу њима су врло утицајни били социјалисти, радикали и марксистички повезани с европским масонима, као што су били политичари Никола Пашић, Лазар Пачу или Светозар Марковић, који су се борили против наслеђа средњовековне „Старе Србије“ и залагали за уједињење Србије са словенским народима из Хабсбуршке монархије (Милошевић 1923; Trotsky 1980, 73-74, 79; Марковић 1937, 140-141). Њихов идеолошко-геополитички избор је био разумљив ако се узме у обзир да су Карла Маркса и политичаре *Прве Коминтерне* финансирали европски банкар као „политичко средство“ германског канцелара Бисмарка и британског геостратега лорда Палмерстона у симбиози „златних“ и „црвених“ интернационалиста (Draper 1990; Ulam 1998, 44,148; Larouche 2017, 38, 50). Тако је 1904. године, када су српске породице масовно бежале пред насиљем чета Фанда у Краљевину Србију из правца Призрена, Гњилана и околних места у тадашњој Турској, тадашњи министар иностраних послова Никола Пашић наредио српским конзулима у Турској и пограничним српским властима „да енергично зауставе досељавање српског живља у Србију“ (Мекензи 1991, 177-178). Тек након притиска српских интелектуалаца и политичара и руског конзула у Митровици Тухолке, Пашић је организовао прихватне центре и слање помоћи српском становништву (Мекензи н.д.). С

друге стране, у многим историјским изворима је било описано одушевљење и српског народа и војника када је српска војска ослобађала Косово и Метохију у Балканским ратовима и у Првом светском рату (Пејчић 2013; Шикопарија 2018; *Цетињски вјесник* 90 1912).

Пре, током и након Првог светског рата британски, северноамерички и европски политичари, у договору с политичарем Николом Пашићем, регентом Александром Карађорђевићем и појединим политичарима у Србији, радили су на стварању краљевине Срба, Хрвата и Словенаца под круном Карађорђевића, односно под круном Велике Британије (Велф/ХанOVER династије), због, како је тврдио Никола Пашић, „европског мира и у складу с намерама Енглеске“ (Zimmermann 2014; Petrović 2016; Мاستиловић 2013; Лафан 1994; Шерић 1960). Након извршеног процеса „латинизације“ писма и језика у Украјини и постављања племића из германске Сакс-Кобург-Гота династије за краља Бугарске, те након женидбе југословенског регента Александра Карађорђевића принцем Маријом из Хохенцолерн-Сакс-Кобург династије након Првог светског рата, план историчара Августа фон Шлецера да се Хабсбуршка монархија прошири до Црног мора био је испуњен (Voia 2001; Magocsi 2010; Vidmar 2009). То је и била основа за „уједињење Хрвата и Срба као један облик проширења Хабсбуршке монархије.“ (Seton-Watson 1911, 343; Michail 2011, 50-51). Тај процес је од 1903. године почео убиством миропомазаног српског краља Александра Обреновића од стране чланова тајног друштва *Уједињење или смрт*, чији је један од објављених циљева било уједињење свих територија јужних Словена, посебно оних у саставу Аустроугарске (Cassels 1996, 122). Након таквог убиства српског владара у форми државног удара и у супротности с ранијим принципом „доласка на власт владара државе по Божјој милости“ у српској држави-монархији, на власт је из Женева дошла династија Карађорђевића, слично доласку на власт Милоша Обреновића након убиства Карађорђа 1817. године. Затим су у марту 1915. године у Лондону, према идеји политичара Роберта Сетон-Вотсона, чланови Југословенског комитета и хрватски вајар Иван Мештровић организовали изложбу „Рушевине косовског храма“ (“The Ruins of the Kosovo Temple”), с вајарским елементима култа нордијске тевтонске „Валкире“, као промоцију уједињења балканских Јужних Словена (Zimmermann 2014, 18; *The Victoria and Albert Museum* [1915] 1998, 426).

Током Првог светског рата руски цар-великомученик Николај Други је ипак успео да помогне српској војсци у њеној одбрани од

напада Хабсбуршке монархије, а затим и на обали Албаније, где су исцрпљени и изгладнели српска војска и народ на обали данима чекали обећану помоћ француских, британских и италијанских бродова (Вујичић 2015; Миладиновић 2018; Штрандман 2009; Опачић 2009). Након распада Руског царства и Краљевине Југославије, у току Другог светског рата 1943. године на АВНОЈ-евском заседању комуниста, Косово и Метохија је било уврштено у савез социјалистичких југословенских република према плану британских политичара Роберта Ситон Вотсона. и Едварда Греја (Seton-Watson 1931; Seton Watson 1911, 343). Затим је та област припремљена за издвајање од српског народа и државе Србије социјалистичким југословенским *Уставом* из 1974. године, и у тој величини као територија је постојала унутар пост-југословенске заједнице Србије и Црне Горе, према мишљењу међународне „Бадинтерове комисије“ Европске Економске Заједнице.<sup>2</sup> Због „аустро-марксизма“ којим је председник СФР Југославије Јосип Броз Тито владао над различитим етничким групама на Балкану, био је називан „последњим Хабсбургом“ (Taylor 1990, 324; Кулијић 2007, 85-100). Та тврдња се слаже са тврдњама савремених политичара и новинара који су имали увид у досијее неких савремених српских политичара, да од Првог светског рата до данашњих дана Србијом владају агенти Хабсбуршке монархије и њихових наследника (Миладиновић 2016; *Youtube.com/Slavijainfo*, 2022.<sup>3</sup>) Након Другог светског рата југословенски политичари су забранили избеглом српском народу да се врати на територију Косова и Метохије, указом министра полиције Владимира Зечевића у марту 1945. године о „Привременој забрани враћања колониста у њихова пређашња места живљења“ на насловној страници *Службеног гласника* (*Службени гласник* 1945). После Другог светског рата у неким општинама на Косову и Метохији били су уништавани поједини српски манастири одлуком послератног југословенског Обласног народног одбора и повереника Повереништва за просвету и културу (Виријевић 2013, 101-102). Изменама државног *Устава* 1974. године је правно измењен статус Косова и Метохије у статус аутономне покрајине у Социјалистичкој републици Србији, и након тога су Срби јавно, али без подршке и икакве заштите од стране државних политичара, наставили да се масовно исељавају из подручја КLINE,

---

2 „Arbitration Commission of the Peace Conference on Yugoslavia“, *wikipedia.org*, приступ август 2021.

3 *Youtube.com/Slavijainfo*. "INTERVJU: Velimir Velja Ilić - Objasnio! Ovo morate videti!". 05.10.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=DMNfIgfFiBnI> (минут 13:08-13:50)

Батуше, Косова поља и осталих делова Косова и Метохије у правцу средишњег дела Србије, баш као што су то радили у деценијама пре тога (Јевтић 1990). Почетком 1980.-их година такође су и Албанци почели да праве јавне демонстрације, али очевици тих догађаја су причали да међу обичним људима није било мржње, него да је она била изазивана домаћим и страним политичким факторима (*BBC news na srpskom. Danas.rs.2021*).<sup>4</sup> Према мишљењу покојног српског патријарха Павла, „идеологија федеративне Југославије није допринела миру између шиптарског и српског народа, иако су на територији Косова и Метохије званично били чињени напори да се осигура мирна коегзистенција локалног становништа, тако да су државни документи били штампани на шиптарском и на српском писму.“ (Патријарх Српски Павле 1996).

## КАКО ЈЕ ТЕКЛО ОДУЗИМАЊЕ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ ОД СРБИЈЕ

Испоставило се да су западне обавештајне службе још од почетка осамдесетих година двадесетог века припремале војну агресију НАТО савеза на СР Југославију и последично уништење српске привреде, улазак међународних војних снага и стационирање северноамеричке војне базе на Косову и Метохији (Чосудовски 2021). Према подацима Института за међународну политику и привреду у Београду и Факултета за безбедоносне студије Универзитета у Београду, НАТО-агресији на СР Југославију 1999. године претходиле су акције косовских сепаратиста, који су до почетка 1998. године убили велики број полицајаца и цивила српске и осталих националности. Ове сепаратистичке снаге је 31. марта 1998. године осудио и Савет безбедности Уједињених нација Резолуцијом 1160 (*David vs. Goliath: NATO war against Yugoslavia and its implications* 2019, 28). Тужилац бившег Хашког трибунала Карла дел Понте је 2008. године објавила извештај о отмицама Срба с Косова и Метохије, њиховом одвожењу у Албанију, убијању и затим кријумчарењу њихових људских органа у различите клинике широм Европе, што је касније потврдио и специјални изасланик парламентарне комисије Савета Европе Дик Марти, који је оптужио Хашима Тачија, једно време премијера самопроглашене државе Косово, да је предводио криминалну групу која је починила те злочине (*David vs. Goliath: NATO war against Yugoslavia and*

<sup>4</sup> *BBC news na srpskom. Danas.rs.2021.* “Demonstracije na Kosovu 1981. godine: “Kosovsko proleće“ ili poslednja šansa za mirno rešenje“, 06.април., приступ децембар 2021.

*its implications*, 41-42). Према извештају председника Српског удружења за борбу против рака др Слободана Ћикарића, последица бомбардовања СР Југославије осиромашеним уранијумом из авиона НАТО савеза је била таква да се број људи умрлих од рака сваке године повећавао за 2,5%, док је према извештају Института за јавно здравље у Приштини за 2013-2014. годину број малигнух тумора код локалног становништва порастао за 57% (*David vs. Goliath: NATO war against Yugoslavia and its implications*, 44). Агресија НАТО-савеза на СР Југославију 1999. године, оставила је, уз цивилне и војне жртве, више од сто хиљада људи без посла, јер су у нападима НАТО авијације била уништена многа индустријска постројења. Био је пријављен велики број депресије, несанице, самоубистава, нервних сломова, проузрокованих проведеним временом у склоништима под бомбама просечно десет сати по дану, и узнемиравањем сиренама најмање 146 пута за време 78 дана бомбардовања (Sell 2003, 55-56; Jennings 2013, 104). Српски генерал Обрад Стевановић је војну агресију НАТО-савеза назвао „светско-српским ратом“, јер је „у нападу на Србију учествовало 19 најмоћнијих држава света с потенцијалом од 860 милиона становника и најсавременијом техником, насупротив СР Југославији са једанаест милиона становника (Галовић, Буквић, 2019).

Противправност агресије НАТО-савеза на СР Југославију 1999. године потврдила су јавна признања директних и индиректних учесника те агресије да су они прекршили међународно право у том насилном чину одузимања територије Косова и Метохије од српског народа и државе. Бивши немачки канцелар Герхард Шредер је јавно признао да је “НАТО савез бомбардовао Србију и Црну Гору, односно Савезну Републику Југославију 1999. године противзаконито и прекршивши међународно право“ (*Youtube.com* 2014).<sup>5</sup>

Такође је и бивши агент Централне Информативне Агенције Сједињених Америчких држава Роберт Баер, који је у Србији тражио издавача да на српском језику објави књигу *Тајне Беле куће* о тим догађајима, јавно се извинивши „изманипулисаним српским грађанима“ и замоливши их да „забораве на њихову инсценирану и исфабриковану прошлост“, признао у српском средствима јавног информисања: “Косово је било заузето због његових минералних и природних ресурса и ради инсталирања војне базе НАТО пакта на њему.“... „Људи који су подстицали рат и диктирали услове

5 *Youtube.com* 2014. „Schröder über die Bombardierung Jugoslawiens“.09.03.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=giC0IIYOOdU> (минут 0:38- 1.15)

за мир постали су власници компанија које извлаче добит од најразноврснијих минералних ресурса и направили су од народа у Србији робове који раде узалуд, док производња иде у Немачку и Америку.“ Роберт Баер је овако сажео перспективу Србије: „Ви ћете временом морати куповати и увозити то што сте ви сами створили, а пошто код вас нема новца, онда ћете то морати узети на зајам и у томе је сва историја целог Балкана” (*Srbinfo.com*. 2016; Ћурдија 2014). Роберт Баер је такође јавно признао да су он и његове колеге агенти пре тога подмићивали многе политичаре, српске генерале, чак и поједине војне формације, као и новинаре, којима је задатак био да шире мржњу кроз средства информисања (*Balkanpress.com* 2022). Такође је и француски генерал Пјер Мари Галоа јавно изнео да је циљ бомбардовања тадашње Савезне Републике Југославије био да се „земља тотално окупира“ и „профитира на беди у коју је народ гурнут“, „одредивши политичке владаре који ће бити наклоњени курсу агресора.“ (*Youtube.com* 2011).<sup>6</sup>

Рушење православних цркава на Косову и Метохији и угрожавање живота људи и имовине људи на територији Косова и Метохије је настављено и после агресије НАТО-савеза на СР Југославију и стационирања међународних снага УНМИК-а на то подручје (Виријевић 2013, 106-109; Екипа *Вечерње новости*, Спалевић 2007). Мировне снаге УНМИК-а су у почетку свог мандата чак управљале рудником „Трепча“ на Косову и Метохији (Пејовић 2013).<sup>7</sup> Српска средства јавног информисања су тек од 2012. године опширније извештавала да су се “бројни међународни званичници који су били на привременом раду на Косову и Метохији као представници Европске уније или Уједињених нација вратили у ту јужну српску покрајину да би у њој развили сопствени бизнис у различитим привредним делатностима, од грађевине преко нафте до телекомуникација.“ (Mastilović 2012). Такође тек 2007. године у документарном филму *Крај–Осуђени на прогонство*, форензичарка Хелена Ранта, која је са шефом мисије ОЕБС-а Вилијемом Вокером учествовала у Вокеровом испитивању једне акције српске милиције у Рачку, а коју је Вилијем Вокер искористио као изговор да затражи војну акцију НАТО савеза на СР Југославију, исказала је „спремност да сведочи шта се заиста дешавало у Рачку“ (Баранов, Замислов

6 *Youtube.com* 2011. „French General Truth About NATO Bombing of Yugoslavia 1999“ - English Subtitles Part 2, 09.11.2011. <https://www.youtube.com/watch?v=S2xNHknsQPI> (минут 02:00-03:35)

7 Пејовић, Драгана. 2013. “Последња косовска битка“, *Нин*, 30.05.2013. <http://www.nin.co.rs/pages/article.php?id=78960>, приступ август 2020.

2007, *Youtube.com*).<sup>8</sup> Након тога су заиста и објављене књиге са доказима и непосредним сведочењима о том догађају (Niemi 2008; Маринковић 2017). Оправдање Вилијема Вокера да је СР Југославија требало да буде бомбардована „да би се заштитили Албанци од српских полицијских снага на Косову и Метохији, након њиховог покушаја сецесије“ изгубило је смисао када су авиони НАТО-савеза у току агресије на СР Југославију бомбардовали конвој албанских цивила-избеглица код Ђаковице, као и кад је „код села Кориша у близини Призрена, у нападу авијације НАТО на избегличку колону косовских Албанаца који су се враћали кућама с осам разорних бомби убијено 87 цивила, међу којима су више од половине били деца узраста између шест месеци и 10 година“ (*AP/Medija centar/Vreme* 1999; *Тањуг* 2014).

Након што бомбардовање од стране НАТО-савеза није навело српске власти да попусте, на списку опција је био и план копнене инвазије под шифром „Браво-минус“, према коме је био предвиђен копнени напад око 175.000 НАТО војника на СР Југославију, односно Србију. На крају је Пентагон одбио такву опцију наставка рата, јер се „прибојавао великих губитака у копненом судару с војском Југославије на Косову и Метохији“ (Лазански 2019). Руски председник Јељцин је сматрао да би копнена инвазија на Србију изазвала велику побуну у Русији, и било би захтевано од Јељцина да војно помогне Србима, што би створило тако дубок јаз између Русије и Запада, да би то „довело у опасност западне кредите, инвестиције и сарадњу на неодређено време“ (Sell 2003,48). Затим се тадашњи руски премијер Виктор Черномирдин сложио са западним дипломатама да снаге НАТО-савеза имају главну улогу у међународном контингенту КФОР-а и да се сви српски војници и полицајци повуку с Косова (Norris 2005, 93-95, 98, 114). Према сведочењу потписника *Кумановског споразума* генерала полиције у пензији Обрада Стевановића, да није било изречене претње изасланика председника Русије Виктора Черномирдина српским властима да ће Србија бити „дословно уништена бомбама ако не потпишу *Кумановски споразум*“, оне не би потписале *Кумановски споразум*“ (Галовић, Буквић 2019), након којег су међународне војне снаге ушле на Косово и Метохију. Према генералу Обраду Стевановићу, када су Срби након тромесечног бомбардовања НАТО-савеза схватили да немају савезнике, да су им војни

---

8 Баранов, Јевгениј, и Замислов, Александар. 2007. *Крај – Осуђени на прогонство*. Документарни филм. *youtube.com*. <https://www.youtube.com/watch?v=d6wFbO9z49g> (минут 21:30-34:05)

капацитети на нули и војна индустрија практично срушена, те да „Русија није могла да им испоручи ни мотор за авионе „мигове“, иако су Срби за то обезбедили новац“, те након што су им Руси рекли да ипак не могу да прелете преко Мађарске и Румуније, Срби су, на наговор Виктора Черномирдина и осталих „људи који су требало да буду прихватљиви за обе стране“, на крају морали да потпишу тај споразум. Према генералу Стевановићу, све време агресије НАТО-савеза на СР Југославију северноамерички генерали су седели у Министарству одбране Русије у Москви и „потпуно контролисали руску војску“ (Галовић, Буквић 2019.н.д.). Генерал Обрад Стевановић тврди да су изасланици Марти Ахтисари и Виктор Черномирдин 2. јуна 1999. године вршили притисак на председника Слободана Милошевића да потпише документ Ахтисари-Черномирдин и да је том приликом премијер Черномирдин тврдио да ће „Србија бити као тепих срањена ако то не прихвати“ (Галовић, Буквић 2019.н.д.). Виктор Черномирдин је предочио пред потписивање тог споразума тадашњем председнику СР Југославије да копнена инвазија НАТО савеза на СР Југославију само што није почела и да Русија ту не може ништа да учини, уз чињеницу да српска војска није имала ПВО систем који је могао да спречи нападе НАТО савеза из ваздуха, тако да је председник Слободан Милошевић морао да пристане на *Кумановски споразум* (Лазански 2019). Сведок тог догађаја, некадашњи председник Извршног већа Косова и Метохије и посланик Социјалистичке партије Србије Зоран Анђелковић, описао је то следећим речима: “Претили су да ће срушити цео хидроенергетски систем... После договора око *Кумановског споразума* ... Милошевић је тада питао Черномирдина - Да ли ће нам Русија, ако ово не прихватимо, помоћи на било који начин. Руски амбасадор је рекао: „Не, ми ћемо се придружити даљем нападу на Југославију.“ Тако је отворено рекао. Руски генерали су почели да плачу, али су рекли да ће они стати уз своју државу» (*Youtube.com/Tv happy*.2018).<sup>9</sup> Након што су Савезна влада и Скупштина прихватиле тај документ, генерал Обрад Стевановић је као представник Србије морао да потпише тај споразум, и то тек након што је добио гаранције од преговарача да ће „НАТО савез престати са нападима по закључењу споразума и да ће СР Југославија имати загарантован државни суверенитет, а затим да тај споразум неће бити закључен са НАТО савезом, већ са

9 *Tv Happy, Youtube.com*. 2018. „CIRILICA - Kako su nam oduzeli Kosovo i ko je kriv za to / Rasprava uzivo“, 03.09.2018, <https://www.youtube.com/watch?v=tB1qr-YemTA> (минут 19:10–20:18)

организацијом под окриљем УН, а то је био КФОР“. Тек након тога је *Војно-технички споразум* (ВТС), „који је био непримењив без *Резолуције 1244* Савета безбедности Уједињених нација, и „може се тумачити једино као целина укупно четири документа („ВТС-а, *Резолуције 1244*, документа „Ахтисари-Черномирдин“ и одлуке Републичке скупштине која га је прихватила“), био потписан 9. јуна 1999. године (Галовић, Буквић 2019).

Тако је произашло да је такозвани војно-технички *Кумановски споразум*, који је према ратном праву у *Другој Хашкој конвенцији* из 1899. године, односно према Глави Четвртој, члану 35 Друге Хашке конференције „О капитулацијама“ и Глави петој, члану 36-41 „О примирјима“, био уговор о примирју, бесправан према међународном закону: *Кумановски споразум* је склопљен у ратним условима под средством уцене и присиле, што је према 52. члану *Бечке конвенције о законима и споразумима* из 1969. (1980.) године, односно према *Бечкој конвенцији о уговорном праву* нелегалан и нелегитиман међународни споразум („Уредба о ратификацији Бечке конвенције о уговорном праву“ бр. 30/72; Јанев 2021).

Након потписаног *Кумановског мировног споразума* 13. 6. 1999. године, у Призрен у српској покрајини Косову и Метохији ушле су трупе НАТО савеза под окриљем-називом КФОР-а. Том приликом су припадници немачког КФОР-а у склопу НАТО трупа испалили више од 200 метака на два припадника српске војске приликом њиховог договореног мирног повлачења, чиме је један од тих војника КФОР-а, немачки потпоручник Давид Ферк, постао први немачки војник који је након 9. 5. 1945. године убио човека на територији Србије (Шварм, Тебић 2009, *Youtube.com*; Angerer, Werth 2001, *Youtube.com*).<sup>10</sup>

Према генералу Обраду Стевановићу, представници НАТО-савеза су, „плашећи се да ће их, где год да дођу, Срби ликвидирати“, невољно прихватили услов српске стране за потписивање споразума да се српска војска не повуче до доласка трупа КФОР-а и да онда трупе КФОР-а преузму одговорност за безбедност српског народа при свом доласку (Галовић, Буквић 2019.н.д.). Имајући у виду донедавно непознату чињеницу да су читаво време бесправне агресије НАТО-савеза на СР Југославију генерали НАТО-савеза били у Генералштабу војске Руске федерације, мора се размислити

10 Шварм, Филип, и Тебић, Радослав. 2009. *Бомбардовање Србије 3 - Жртве рата*. Документарни филм. ТВ РТС; *Време филм*, *Youtube.com*, <https://www.youtube.com/watch?v=8Qsgs76TVkI> (минут 48:16 - 51:48); Angerer, Jo und Werth, Mathias, 2001. *Es begann mit einer Lüge*. Documentary movie. tv WDR, *youtube.com*. <https://www.youtube.com/watch?v=8RpBZY3wjQ>; <https://www.youtube.com/watch?v=3IHZDcMsSuM>

да ли је улазак руских трупа на Косово и Метохију у јуну 1999. године био заправо вешто смишљен потез генерала НАТО-савеза, свесних поверења које је српски народ гајио према братском руском народу, да руски контингент уђе на Косово и Метохију, односно СР Југославију, као претходница НАТО-трупа, само како би лакше припремили српско јавно мњење, и тада још увек војно непоражену Војску СР Југославије, на улазак војних трупа НАТО-савеза на територију Косова и Метохије. То је могуће, узимајући у обзир да су Руси доласком на аеродром Слатина у Приштини „држали срце Косова“, а „без аеродрома, Косово у војном смислу је тешко употребљиво.“ (Галовић, Буквић 2019). Одговорност тадашњих представника Руске федерације у вези с потписивањем и спровођењем *Кумановског споразума* била је у чињеници да је долазак Руса, Украјинаца и других припадника страних војних трупа на Косово и Метохију у току бесправне агресије НАТО-савеза на СР Југославију, потврђивао да се радило „о уласку међународних безбедносних снага на територију СР Југославије под окриљем Уједињених нација, а не снага НАТО савеза“. Генерал Обрад Стевановић описује да су „Срби Русе спектакуларно дочекали у Приштини, а они су још спектакуларније (касније) изашли (с Косова),“ и додаје да „још увек правно постоји могућност да Руси поново оду на Косово и Метохију.“ (Галовић, Буквић 2019.н.д.). Прозападну политику Русије на Балканском полуострву након распада Совјетског савеза објаснио је руски војник Александар Лобанцев, непосредни учесник тадашњег заузећа аеродрома у Приштини од стране руских трупа у саставу КФОР-а 1999. године, тврдњом да је могао да разуме разочарање тадашњих Срба доласком и затим одласком војног контингента Руса из Приштине, јер „Срби нису схватили да „пост-Совјети“ нису више Руси, односно да пост-Совјети немају много везе с традиционалном Русијом, која је убијена 1917. године.“ (Лобанцев 2009).

Рушење православних цркава и угрожавање живота и имовине људи на Косову и у Метохији настављено је и после стационирања међународних снага УНМИК-а на то подручје (Виријевић 2013, 106-109; Екипа *Вечерње новости*, Спалевих 2007). Тако је у присуству војних снага француског контингента КФОР-а била оскрвљена и уништена током 2003-2004. године и црква Самодрежа, посвећена усековању главе светог Јована Крститеља, са костурницама с костима војника из чувене битке на Косову пољу 1389. године, у њој и у њеној околини, подигнута на темељу чувене древне цркве у којој су се причестили војници српског кнеза Лазара пред битку

1389. године (Б. Ђ. 2009). Након тога једно време остаји цркве Самодрежа били су претворени у јавни тоалет и сметлиште (Б. Ђ. 2009.н.д.). У августу исте године у присуству британских снага КФОР-а оштећена је и демолирана црква Христа Спаса у Приштини, након чега је једно време та црква била претворена у јавни тоалет и у место за одржавање спортских и музичких догађаја (*Kosovo.com/Glas Kosova i Metohije* 1999-2000<sup>11</sup>; *Beta/Tanjug*. 2015). Такође су скрнављене и уништаване цркве, гробља и културно-историјски споменици српског народа у присуству италијанских и немачких снага КФОР-а („Црква Светог Спаса у Призрену“; З.Д. 2013). Црква Христа Спаса у Приштини и манастир Високи Дечани су данас посебно угрожени, а већина одговорних лица за уништених и оштећених сто седам цркава на Косову и Метохији од доласка међународних снага на то подручје нису процесуирани (*Beta/Tanjug*. 2015). Од доласка међународних снага КФОР-а и УНМИК-а 1999. године такође је убијен и киднапован велики број Срба и припадника других националних заједница на Косову и Метохији, о чему сведоче више хиљада докумената у поседу Одбора за Косово и Метохију Народне скупштине Републике Србије, као и многобројни документарни филмови, књиге, документи и фотографије (*Beta* 2018; Henry 2007; „Мартовски погром 2004“<sup>12</sup>).

Након *Кумановског војно-техничког споразума* и конференције званичника САД и Европе одржане у Братислави у априлу 2000. године, уследио је државни преврат изведен петог октобра 2000. године у главном граду Србије Београду. Према у једном београдском дневном листу јавно објављеном признању некадашњег британског амбасадора Чарлса Крофорда у СР Југославији, тај државни преврат био је „финансиран и организован из иностранства“ (Kroford 2010<sup>13</sup>). На конференцији званичника САД и Европе одржаној у Братислави у априлу 2000. године, било је, према речима тадашњег државног секретара Министарства одбране Немачке и посланика у Бундестагу Вилија Вимера, одлучено да се: „Србија искључи из европског развоја; да се Русији онемогући прилаз Балкану и Јадранском мору; да се ради на признању независне државе Косово и на стационирању северноамеричких војника на територији Србије, те да се приликом

11 *Kosovo.com/Glas Kosova i Metohije*.1999-2000. „39. Катедрална црква Христа Спаса у Приштини“, <http://www.rastko.rs/kosovo/raspeto/crkve/cr39.html>, приступ август 2020.

12 „Мартовски погром 2004“, *wikipedia.org*, [https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/Мартовски\\_погром\\_2004](https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/Мартовски_погром_2004).

13 Kroford, Čarls. 2010. „Srbija je i danas siromašnija nego što bi trebalo“. *Blic*. 03.октобар, <http://www.blic.rs/vesti/politika/srbija-je-i-danas-siromasnija-nego-sto-bi-trebalo/b0p24x3>, приступ децембар 2020.

ширења НАТО-савеза поново успостави територијална ситуација од Балтичког мора до Анадолије, каква је постојала у време Римског царства, када је оно било на врхунцу моћи и заузимало највеће територијално пространство.» (Ерић, Старчевић 2014). Према неким западним ауторима, након тога је у јулу 2000. године у Братислави Фондација *East/West* окупила своје активисте и обавестила их да ће избори у Србији бити одржани у септембру те године. Према тим ауторима, након тога је организација *CESID* 2000. године организовала изборе у Србији „организациски и финансијски потпомогнута са 1,8 милиона долара од стране Северноамеричке државне агенције за развој (*USAID*)“, а такође и „уз подршку разних држава и активиста са Запада, као и од стране њихових активиста и дипломата из неких „источних држава“ и од стране чланова српског покрета „Отпора“.“ (Jennings 2013, 103-110). Ове наведене чињенице о правној и политичкој позадини споразума из 1999. године, и из иностранства финансираног државног преврата и државних избора 2000. године, а уједно тиме и о правној и политичкој позадини домаћих и међународних уговора које су представници власти у Србији закључили на штету српског народа и државе од тог времена наовамо, уклапају се у став француског генерала Пјера Галоа, да је бесправна војна агресија НАТО-савеза на СР Југославију била само увод у одузимање државних ресурса од народа у Србији (*Youtube.com* 2011).<sup>14</sup> То одузимање државних ресурса и дела територије Србије од почетка агресије НАТО-савеза на СР Југославију 1999. године до данашњих дана, као и уништавање људских живота, причињавање материјалне штете и кршење основних људских права Срба, Албанаца и људи осталих националности у процесу одузимања Косова и Метохије од тадашње СР Југославије и данашње њене наследнице Републике Србије, извршено је уз аболирање главних учесника тог колонијалног војно-економско-политичког процеса од стране званичних представника и институција међународне заједнице.

Након успостављања пост-петооктобарске власти у Србији, многи српски невладини и владини службеници су водили пропаганду о потреби стварања цивилног друштва (“отвореног друштва“) и демократије у Србији, што је довело до даљег урушавања дотадашњег колонијалног југословенско-српског војног и обавештајног државног апарата и стварања новог колонијалног државног апарата Републике Србије (Savanovic 2014, 114,127-

<sup>14</sup> *Youtube.com*.2011. „French General Truth About NATO Bombing of Yugoslavia 1999“ - English Subtitles Part 2” н.д. (минут 02:00-03:35).

129,138. Ćupurdija 2014; *youtube.com*.2011.н.д.<sup>15</sup>). Тако је, према јавним извештајима званичника државне обавештајне агенције у Србији, још 2012. године Србија као колонијални протекторат била премрежана с 55 тајних служби из 40 држава света, са више од 5.000 страних агената распоређених по агенцијама, јавним предузећима, невладиним организацијама и министарствима Владе у Републици Србији (Lukić 2012). На ту чињеницу надовезује се податак да су западни историчари, политиколози и новинари јавно износили податке да политичке партије и фондације из западних држава учествују у финансирању и мешању у такозване „демократске вишепартијске изборе у Србији“ (Jennings 2013, 103-104; 110; Spoori 2014, 114). У складу са таквом ситуацијом аутор књиге *Политика геноцида* Едвард Херман је окарактерисао Србију као „провинцију америчке империје“ чији „гувернери раде за империју“ и „с медијском пропагандом подређеном том циљу“, „при чему они који је спроводе у томе необично много уживају.“ (Херман 2010а, 2010б). Све ове наведене чињенице потврђују речи генерала Пјера Галое и обавештајног агента Роберта Баера да је кршењем међународних правних норми и оружаном силом уништена српска економија, а затим да је колонизирана процесом приватизације који је уследио после тога (*Youtube.com*.2011н.д.<sup>16</sup>; Ćupurdija 2014; Stanić 2019<sup>17</sup>). Крајем 2005. године, поводом најаве о преговорима о утврђивању „коначног статуса“ Косова и Метохије тадашњи Патријарх Павле и Свети архијерејски сабор Српске Православне Цркве су упутили поруку да „хлеба, сунца, воде и љубави Божје на Косову и Метохији има за све нас“, али су и захтевали.: „Уколико би се десило, не дај Боже, да било какво решење буде наметнуто, Сабор очекује да Скупштина Србије обзнани целом народу да је извршена нелегитимна и нелегална окупација једног дела наше националне територије.“ (Јањић 2017).

О оснивању такозваних „административних прелаза“ као границе између Републике Србије и такозване Републике Косово, те о потписивању *Бриселског споразума* према којем би Срби са Косова и Метохије требало да живе у „Заједници општина“ према Уставу и законима такозване државе Косово, новинар Миодраг Новаковић је написао књигу *Хронологија Једне ВелеИздаје*, односно хронолошку збирку анализа, фељтона, есеја и превода писаних на

15 Исто. (минут 02:00-03:35)

16 Исто. (минут 02:00-03:35)

17 Stanić, Aleksandra. 2019. „Finalni projektil u srpsku privredu: 20 godina od NATO agresije“ epizoda 15. Dokumentarni film. 02. 06. 2019., *Sputnjik Srbija*, *youtube.com*. <https://www.youtube.com/watch?v=HTWf10qcfBE>

тему политичке корупције и деловања политичара и запосленика невладиних организација у Србији након 5 октобра 2000. године (Новаковић 2016).<sup>18</sup> Према мишљењу правнице Емилије Радмановац, с правног аспекта такозвани *Бриселски споразум* је нелегалан и нелегитиман, јер су њиме погажени не само законодавство Србије, већ и норме међународног права као што су *Повеља Уједињених нација*, којом се забрањује примена силе у циљу подривања територијалног интегритета, све до *Завршног акта из Хелсинкија* (принципа неповредивости граница) и *Резолуције 1244 Уједињених нација* (Radmanovac 2015).<sup>19</sup> Према Емилији Радмановац, у анализи „принципа који уређују нормализацију односа између Владе Републике Србије и Привремених самоуправних институција у Приштини, у јавности познатог као *Бриселски споразум*: „*Бечком конвенцијом* уговор се дефинише као „међународни споразум који је у писменом облику склопљен између држава и уређен међународним правом, било да је садржан у јединственој исправи или у два или у више међусобно повезаних исправа и без обзира на његов назив“ (Одредба чл 2. ст. 1. *Бечке конвенције о праву међународних уговора* (БКУП), *Службени лист СФРЈ*, бр. 30/1972.), а такође и право на закључивање међународних уговора имају само државе, што потврђује и *Закон о закључивању и извршавању међународних уговора* (Одредба чл. 2. ст. 1. *Закона о закључивању и извршавању међународних уговора*, *Службени гласник РС*, бр. 32/2013.)“ (Radmanovac 2015.н.д.). С друге стране правник Дејан Мирковић је о правним аспектима *Вашиingtonског споразума* написао књигу *Вашиingtonски споразум 2020: Косово–Јерусалим* (Мирковић 2021).

Уз склапање оваквих споразума текао је процес придруживања Србије у „Партнерство за мир“ НАТО савеза“ (Милинковић 2016). Такође је северноамеричка државна агенција за развој (*USAID*) 2019. године у оквиру свог пројекта „Владавина права“ у Србији ангажовала „угледне националне стручњаке“ да допринесу изради радног текста *Националне стратегије развоја правосуђа за период 2019-2024. године* у Србији, којим ће се, како је наведено у саопштењу Министарства правде Републике Србије, „подићи степен поверења јавности у рад правосуђа и који представља корак ка испуњењу поглавља 23 европских интеграција Србије“ (*Бета* 2019). Затим је та северноамеричка агенција финансирала пројекте

18 Новаковић, Миодраг. 2016. „Предговор политички некоректној књизи “Хронологија једне издаје” М. Новаковића“. *knnovine.com*. 04.09.2016. [https://www.knnovine.com/2016/09/o\\_4.html](https://www.knnovine.com/2016/09/o_4.html), приступ август 2019.

19 Radmanovac, Emilija. 2015. „Pravna priroda Briselskog sporazuma“, *Glasnik prava* 5(3). <http://www.jura.kg.ac.rs/gp/15/c/clanci/radmanovac.htm> . приступ август 2020.

и преузела контролу над српским правосудним системом Србије (*Youtube.com, Srbinfo* 2022).<sup>20</sup> Јавности је предочен 2018. године такође и утицај страних држава на развој дуалног образовања у основном образовању у Србији (*Tanjug* 2018; *PTC, Rts.rs* 2020).

Према речима мајора Јовице Милака, од 2007. године у Војсци Србије нове ознаке чиновника припадника војске Србије су усклађене са стандардима НАТО савеза који дефинишу класификацију чиновника по категоријама и рангу (*Tanjug* 2007). У амблемима Војске и Жандармерије Србије налазе се призори сова, змија и тигрова, а не часног крста и застава из времена кнеза Лазара и српске војске на Косову и Метохији (*Amblemi u Vojci Srbije*).<sup>21</sup> Септембар 2022. године је најавио даљи отклон става Министарства одбране Републике Србије према одбрани Косова и Метохије у односу на своје претходнике из 1999. године, јер су почетком септембра власти Србије одликовале Орденом српске заставе генерала војске државе која је агресијом 1999. године бесправно инсталирала своју војну базу на територији Републике Србије, за његов допринос „јачању партнерства, учвршћивању сарадње и пријатељских односа две земље“ (*Tanjug, Политика, PTC*, 2022). Затим су средином септембра 2022. године, на свечаној промоцији нових поручника Војске Србије, на којој је било упадљиво одсуство Патријарха Српске православне цркве, војни оркестар и хор са солисткињом извели песму о одбрани границе Косова и Метохије 1999. године „Јунаци са Паштрика“, заменивши један стих те песме „Косово је душа Србије“ стихом „славимо све хероје Србије“, и то на захтев Министарства одбране Србије (*Kossev-N1/tv NewsMaxAdria*, 2022).

Један од најомиљенијих српских патријараха покојни Патријарх Павле је својим ставом „Вратићемо Косово кад га заслужимо“, оставио српском народу у завештање мишљење да ће „будућност српског народа на Косову и Метохији, и свуда где се налази, да зависи од тога да ли се српски народ држи свега онога што је свето и честито, човечно и еванђелско“ и да ће „буде ли са Христом, наш народ преживети и опстати на Косову и Метохији.“ (Патријарх Српски Павле 1996). Међутим, након смрти патријарха Павла 2009. године, током пројекта сецесије Косова и Метохије од Србије, Српска православна црква, иако најпоштованија институција у српском народу, што су тврдили и припадници

20 *Youtube.com, Srbinfo*. 2022. „Predrag Popović: Rusi u pravu, bio-laboratorije i u Srbiji - USAID dao pare za njihov rad“, 04. 08. 2022., <https://www.youtube.com/watch?v=9H85St-G4Hds>

21 *Amblemi u Vojci Srbije, Vs.rs*. [https://www.vs.rs/sr\\_lat/o-vojsci/obelezja-i-oznake/amblemi-u-vojsci-srbije](https://www.vs.rs/sr_lat/o-vojsci/obelezja-i-oznake/amblemi-u-vojsci-srbije). приступ децембар 2020.

страних обавештајних служби (Матић 2017)<sup>22</sup>, доживела је драстичне измене. Када је 2010. године под никад доказаним оптужбама протеран из косовскометохијске Рашко-Призренске епархије Српске Православне Цркве „превише националистички опредељен“ владика Артемије са својим монаштвом, специјални представник Европске уније на Косову и Метохији Питер Фејт је тада похвалио „транзицију Српске Православне Цркве према умеренијем приступу по питању Космета“ (Јовановић 2010; Монаси манастира Црна река, 2010<sup>23</sup>). Некадашњи координатор за сарадњу СПЦ и Војске Србије и садашњи Патријарх СПЦ Порфирије, који је 2019. године јавно изјавио да он „није ни за поделу, ни за неподелу Косова“, од 2008. до 2014. године био је председник Савета Радиодифузне агенције која додељује дозволу телевизијским каналима у Србији за емитовање „ријалити“ програма, у којима се становништво Србије годинама излаже разврату и насиљу (*Crkvene vesti/Twitter/Direktno.rs.*, 2019; Milanović Hrašovec, 2011<sup>24</sup>).

У контексту поништавања српског идентитета на подручју Косова и Метохије мора да се спомене и чињеница да је у мају 2022. године Патријарх Порфирије на једној литургији прогласио уједињење Српске Православне Цркве са „Македонском православном црквом“, коју је неканонски прво основала југословенска комунистичка власт, и чије свештенике и професоре годинама школује и стипендира Ватикан (Пузовић 1999; *Youtube.com/Hrvatska Radio Televizija*. 2019<sup>25</sup>). Након тога је Патријарх СПЦ Порфирије с архијерејским Сабором доделио тој „неканонској верској организацији“, како ју је до тада називала СПЦ у својим званичним обавештењима,<sup>26</sup> „томос о аутокефалности“, упркос томе

22 Матић, Бранислав. 2017. „Велеиздаја на расклапање“. *Нашајоonline*. 28.09.2017. [http://www.e-nacija.com/components/index.php?option=com\\_content&id=1450](http://www.e-nacija.com/components/index.php?option=com_content&id=1450) , приступ август 2020.

23 Јовановић, Нагаша. 2010. „Случај Артемије и МСП – Вунена времена“. *Печат* бр. 125. 30.07.2010.; Монаси манастира Црна река, Епархија Рашко-Призренска. 2010. „Писмо Светом архијерејском сабору“. *mancr.org*. 3/16. април 2010. <http://mancr.org/images/stories/pismo%20igumana%20saboru2.pdf>

24 *Crkvene vesti/Twitter/Direktno.rs*. 2019. “Испливао снимак, митрополит Порфирије заговара поделу Косова“. 13.11.2019. <https://direktno.rs/vesti/drustvo-i-ekonomija/237090/isplivao-snimak-mitropolit-porfirije-zagovara-podelu-kosova.html> . Аудио снимак (0:40-0:44); Milanović Hrašovec, Ivana. 2011. “Интервју – Владика Порфирије, председник Републичке радиодифузне агенције“, *Vreme* бр. 1052. 03.03.2011.

25 *Youtube.com/Hrvatska Radio Televizija*. 2019. “Интервју: Господин Стефан“, *Hrvatska Radio Televizija*, 13.05. 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=LZLP2hpEvpw> (минут 12:15-13:30)

26 *Тајнјуз/B92*. 2013. „СПЦ: Пресуда архиепископу охридском Јовану је политички монтиран процес“. 03.07.2013.

што је пре, и у време тог чина, на територији Републике Сјеверне Македоније постојала званична Аутономна Православна Охридска Архиепископија Патријаршије Пећке Српске православне цркве, чије је литургијско и канонско јединство са Српском православном црквом потврдио покојни Патријарх Павле патријаршијским и саборским Томосом у мају 2005. године (*Српска енциклопедија* 2005<sup>27</sup>). Будући да је пре тога у тадашњој Републици Македонији архиепископ Јован званичне Охридске архиепископије Српске православне цркве био затваран и прогањан, Српска Православна Црква је 2013. године у једном званичном саопштењу навела да је политички прогон архиепископа Јована Охридске архиепископије СПЦ значио да је „расколничка Македонска православна црква изгубила шансу за решавање проблема раскола и учврстила о себи слику као верској организацији-творевини једног прошлог система који учествује у прогону канонске Православне охридске архиепископије у Македонији“ (*Тањуг/B92*, 2013). Уз то, власти Републике Македоније признале су отцепљење Косова и Метохије од Србије и откривено је да је било случајева да су фреске српских ктитора и светитеља у манастирима Српске Православне Цркве у тој држави биле прекречене, а натписи у њима фабриковани (Станчић 2020; Поповић 2022; *Youtube.com/HelmCast* 2022<sup>28</sup>). Упркос свему томе, садашњи Патријарх СПЦ Порфирије је доделом „томоса о аутокефалности“ предао на управљање цркве и манастире Пећке Патријаршије Српске Православне Цркве и српску културну баштину на територији данашње Сјеверне Македоније једној таквој до тада по званичној дефиницији СПЦ „расколничкој и неканонској верској организацији“<sup>29</sup>. Патријарху Порфирију се у том чину придружила и Руска Православна Црква. У септембру 2022. године патријарх РПЦ Кирил је у јавно објављеном писму, како га је ословио, “Блаженом Стефану, архиепископу Охридском и Македонском и Митрополиту Скопском“ честитао добијање аутокефалности и изјавио да се Руска православна црква „увек трудила да подржава македонско православље дуги низ година на све могуће начине, помажући дијалог између српске и македонске

---

27 *Српска енциклопедија*. 2005. „Томос о црквеној аутономији (2005)“. *srpskaenciklopedija.org*. [http://srpskaenciklopedija.org/doku.php?id=томос\\_о\\_црквеној\\_аутономији\\_2005](http://srpskaenciklopedija.org/doku.php?id=томос_о_црквеној_аутономији_2005)

28 *Youtube.com/HelmCast*, 2022. „Freske nam završavaju u kanti, a Srbima je zabranjen ulazak u hramove u S. Makedoniji! Jasmina Ćirić“. 05.09.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=mP-cMzLBUsc0>

29 *Тањуг/B92*. 2013. „СПЦ: Пресуда архиепископу охридском Јовану је политички монтиран процес“.

браће по вери“ (*МИА/Слободенпечат.мк* (Ж.Н.).2022<sup>30</sup>). Имајући у виду дугогодишње негодовање руске јавности због екуменистичких поступака истакнутих личности Одељења за спољне црквене послове Московске патријаршије (Степанов 2021<sup>31</sup>; *Борбазаверу.инфо*.2022<sup>32</sup>), може да се закључи да и у садашњем периоду, слично периоду 1999. године, упркос очекивањима српског народа, Руси, односно „пост-Совјети“, не могу да помогну у одржавању изворног догматско-канонског учења и црквене структуре у Српској православној цркви. Читава ова ситуација сведочи о данашњем степену уништавања српског идентитета, који је вековима опстајао захваљујући традиционално очуваној Српској православној цркви од времена преднемањихких владара до времена изградње српске модерне државе (Assemani 1755, 38; Cirkovic 1989; Јанковић 1977; Јанковић 1998; Јанковић 2007; Јанковић 2013; Гранић 1998; Шуљагић 2020).

Ако се узму у обзир описано урушење државних институција, опадање броја становника Србије, измена српског традиционалног идентитета и маргинализација традиционалне српске културе у средствима информисања у садашњој држави Србији, намеће се закључак да је у случају решавања затирања српског идентитета и трагедије станоништва на Косову и Метохији, примарна смерница да се на институционалном нивоу у Србији врате традиционална српска државност, поштовање традиционалних институција, изворних црквених канона, државних и међународних закона, моралних вредности и обичаја и уопште враћање достојанства грађанима државе Србије. Први корак у том правцу била би научно исправна реконструкција изворне српске историографије и њено уврштавање у државни образовни програм и средства јавног информисања. Упоредо с тим, потребно је покајање на нивоу личности појединца и на нивоу српских и међународних политичких организација с њиховим политичким идеологијама

30 *МИА/Слободенпечат.мк* (Ж.Н.).2022. “Рускиот патријарх му пиша на архиепископот Стефан: Секогаш се стремевме да го подржуваме македонското православие“.09. септембра. <https://www.slobodenpecat.mk/ruskiot-patrijarh-mu-pisha-na-arhiepisopot-stefan-sekogash-se-stremevme-da-go-poddrzhuvame-makedonskoto-pravoslavie>

31 Степанов, Анатолиј. 2021. “Постоји ли „дубока држава“ и у Руској цркви?“ *Balkanskageopolitika.com*. 16.априла.2021. <https://balkanskageopolitika.com/2021/04/15/postoji-li-duboka-drzava-i-u-ruskoj-crkvi/> прев.Ц.Г. са оригинала: Степанов, Анатолиј.2021. „Глубинное государство» есть и в Русской Церкви?“.14.aprila. [https://ruskline.ru/news\\_rl/2021/04/14/glubinnoe\\_gosudarstvo\\_est\\_i\\_v\\_russkoj\\_cerkvi](https://ruskline.ru/news_rl/2021/04/14/glubinnoe_gosudarstvo_est_i_v_russkoj_cerkvi). приступ август 2022.

32 *Борбазаверу.инфо*.2022. „Уредништво: Анализа – зашто је смењен Иларион; колико је то битно за руско и свеукупно Православље“. 08 јун. <http://borbazaveru.info/content/view/16113/1/> .приступ август 2022.

и агендама. У том смислу, такође је потребно да државни органи Србије и међународне организације за заштиту људских права документовано расветле пред српском и светском јавности шта се заиста догађало на Косову и у Метохији у деценијама на преласку из двадесетог у двадесет и први век, укључујући ту расветљавање случајева отмица и убистава људи, уништавања имовине и осталих злочина почињених над становништвом без обзира на њихову националност, као и расветљавање уништавања српског духовног и културног наслеђа на том подручју. У склопу тог процеса релевантне српске и међународне организације би требало да заштите угрожену српску културну баштину и обезбеде повратак избеглог српског народа и припадника осталих националности на територију Косова и Метохије, као и миран живот и економски опстанак свих људи на том подручју, уз обезбеђивање услова да се злочини против човечности на Косову и Метохији више никад не десе у будућности.

## РЕФЕРЕНЦЕ

- Ackerman, Kenneth. 2016. *Trotsky in New York, 1917: A Radical on the Eve of Revolution*. Counterpoint Press.
- Amblemi u Vojci Srbije. Vs.rs.* [https://www.vs.rs/sr\\_lat/o-vojsci/obelezja-i-oznake/amblemi-u-vojsci-srbije](https://www.vs.rs/sr_lat/o-vojsci/obelezja-i-oznake/amblemi-u-vojsci-srbije).
- Anderson, Olive. 1963. "Loans versus Taxes: British Financial Policy in the Crimean War", *The Economic History Review New Series* 16 (2).
- Angerer, Jo und Werth, Mathias, 2001. *Es begann mit einer Lüge*. Documentary movie. tv WDR, [youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=8RpBZVy3wjQ). <https://www.youtube.com/watch?v=3IIZDcMsSuM>
- Anisimov Evgenii. 1993. *The of Peter the Great: Progress Through Coercion in Russia*, New York: Armonk, M.E. Sharpe.
- AP/Medija centar/Vreme*. 1999. "Нато бомбардовао колоне избеглица код Ђаковице – 64 мртва и двадесет рањених", *Vreme* 6, vanredno izdanje. 17. 04. 1999.
- „Arbitration Commission of the Peace Conference on Yugoslavia“, [wikipedia.org](http://wikipedia.org)
- Assemani, Josephi. 1755. *Kalendaria Ecclesiae* 6. Romae:Amidei.
- Аврамов, Смиља. 2000. *Трилатерална комисија. Светска влада или светска тиранија*. Нови Сад: LDIJ.
- Б. Ђ. 2009. „Црква у којој су се причестили косовски јунаци пред рушењем“. *Српске новине*. 28. октобар

- Balkanpress.com*.2022.,,Robert Baer, bivši visoki oficir CIA: Jugoslaviju su razbili SAD i Nemačka, trebala su im vaša rudna bogatstva i vi kao robovi!“, 20.09.2022.
- Баранов, Јевгениј, и Замислов, Александар. 2007. *Крај – Осуђени на прогонство*. Документарни филм. *youtube.com*. <https://www.youtube.com/watch?v=d6wFbO9z49g>
- Barrow John. 1839. *Memoir of the Life of Peter the Great*. Thomas Tegg.
- Batakovic Dusan.1994. “Piija Garasanin’s Nacertanije: A Reasessement”. *Balkanica* XXV-1
- BBC news na srpskom. Danas.rs*.2021.“Demonstracije na Kosovu 1981. godine: “Kosovsko proleće“ ili poslednja šansa za mirno rešenje“, 06.април.
- Benes, Tuska. 2008. *In Babel’s Shadow: Language, Philology, and the Nation in Nineteenth Century*. Wayne State University Press.
- Beta/Tanjug*. 2015. “Napadi na SPC na Kosovu su sadašnjost”. 29. oktobar 2015.
- Beta*. 2018. „Дрецун: Сакупили смо хиљаде докумената о злочинима на Косову“, 25.10.2018.
- Beta*, 2019. „Представљен радни текст Националне стратегије развоја правосуђа“, 10.05.2019.
- Воецкио, Августо.1853. *Corpus Inscriptionum Graecarum*. ed. Joannes Franzius. Berolini ex Officina Academica, Berlin. Corp. inscript. III.
- Вогуновић, Петар В. 2019. “Appendix ad Historiam Serborum et Slavorum”, [A Contribution to the History of the Serbs and Slavs]. *Култура полиса* бр. 39. Нови Сад: Култура - Полис & Београд: Институт за европске студије.
- Воја, Лусиан. 2001. *Romania – the Borderland of Europe*. Reaktion Books.
- Борбазаверу.инфо*.2022. „Уредништво: Анализа – зашто је смењен Иларион; колико је то битно за руско и свеукупно Православље“. 08 јун. <http://borbazaveru.info/content/view/16113/1/>
- Vukovsky, Vladimir, Stroilov Pavel. 2004. *EUSSR: The Soviet Roots of European Integration*, Surrey: Sovereignty Publications.
- Burke, Edmund. 1830. *The Annual Register or a view of the history, politics and literature of the year 1829*, London: Baldwin and Cradock.
- Бжежински, Збигњев. 2008. *Велика шаховска табла*. Подгорица: ЦИД.

- Cassels, Alan.1996. *Ideology and International Relations in the Modern World*. Psychology Press.
- Цетињски вјесник 90. 1912.,„Рат Црне Горе и Турске — извјештаји са бојног поља“. 25. 10. 1912.
- Chalcocondylae, Laonicus. 1650. *Historiarum Libri decem, Laonici Chalcocondylae atheniensis Historian Libri decem*, Parisiis: Tiguriano.
- Choniates, Niketas.1984. *O City of Byzantium: Annals of Niketas Choniates*, trans. H. Magoulias. Detroit:Wayne State University.
- Churchill, Winston.1982. *The Official Biography, The Coming of War 1936-1939*. V, part 3. 1982. ed. M. Gilbert, London: Heinemann.
- Cirkovic, S. 1989. „Palais princiers autour de l’ancien lac de Kossovo“. *Recherches sur Vart* 20. Novi Sad:Matica Srpska.
- Cracraft James. 2009. *The Revolution of Peter the Great*. Harvard University Press.
- Creel, George.1918. „The German-Bolshevik Conspiracy, The Committee on Public Information“ No. 20. October, *War Information Series*.
- Critobuli, Imbriotae. 1983. *Historiae*, repr.ed. R.D. Reinsch. Berlin, New York
- «Црква Светог Спаса у Призрену», [https://sr.wikipedia.org/wiki/Црква\\_Светог\\_Спаса\\_у\\_Призрену](https://sr.wikipedia.org/wiki/Црква_Светог_Спаса_у_Призрену)
- Crkvene vesti/Twitter/Direktno.rs*.2019. “Испливао снимак, митрополит Порфирије заговара поделу Косова“. 13.11.2019. <https://direktno.rs/vesti/drustvo-i-ekonomija/237090/isplivao-snimak-mitropolit-porfirije-zagovara-podelu-kosova.html> Ćupurdija, Miloš. 2014. „Robert Baer o razbijanju Jugoslavije“. *Moje novine; Сеопот-Istina*. 30.октобар.
- Чемерикић, Михајло. 2003. *Призрен и околина 1019- 1941*. I- III. Београд: Прво слово.
- Чосудовски, Мишел.2021.*Агресија САД и НАТО на Југославију*, Београд:Београдски форум за свет равноправних.
- Daalder, Ivo and O’ Hanlon, Michael. 2004.*Winning Ugly: NATO’s War to Save Kosovo*, Brookings Institution Press.
- Dakin, Douglas.1971. *The Unification of Greece 1770-1923*. New York: St. Martin’s Press.
- Danforth, Loring. 1984. «The Ideological Context of the Search for Continuities in Greek Culture», *Journal of Modern Greek Studies*, May 1984
- David vs. Goliath: NATO war against Yugoslavia and its implications*.2019. Ed. N. Vuković, Belgrade: Institute of International Politics and Economics and University of Belgrade: Faculty of Security Studies.

- Дечанске хрисовуље, Гласник Српског ученог друштва, Књига XII, ур. Милош Милојевић, Државна штампарија, Београд, 1880. (репринт *Дечанске хрисовуље*, ур. Милош Милојевић, приредио Н. Николић, Српски књижевни клуб, Бања Лука – Требиње, 2020.)
- Drapar, Hal. 1990. *Karl Marx's Theory of Revolution* Vol. 4, New York University Press.
- Eberhardt, Piotr. 2005. "Geneza niemieckiej koncepcji „Mitteleuropy»." *„Przegląd Geograficzny* 77 (4)
- Екипа *Вечерње новости*, Т. Спалевић, 2007. „Златна руда Косово“. *Новости*, 11.август.
- Екмечић, Милорад. 1989. *Стварање Југославије 1790–1918*, Београд:Просвета.
- Екмечић, Милорад.2000. „Маргиналије о српско-бугарским везама 1844-1851“. у *Револуција 1848. и Балкан*. Нови Сад: Матица српска.
- Екмечић, Милорад.2002. „Улога католичке политичке идеологије у Источном питању 1844-1878.“ у *Дијалог прошлости и садашњости*. Службени лист СРЈ.
- Eliott, Jonathan. 1834. *The American Diplomatic Code Embracing a Collection of Treaties and Conventions Between the United States and Foreign Powers; from 1778 to 1834*. Washington:Jonathan Elliott Junior
- Endgdahl, William.2004. *A Century of War: Anglo-American oil politics and the new world order*, Pluto Press.
- Ерић, Слободан, и Старчевић, Милан. 2014. „Писмо Вилија Вимера канцелару Шредеру: Србија трајно искључена из европског развоја“, *Геополитика* бр. 72, март 2014.
- Evans, Daniel. 1985. „Slave coast of Europe, Slavery & Abolition“. *A Journal of Slave and Post-Slave Studies*, 6(1)
- Faggionato Rafaella. 2006. *A Rosicrucian Utopia in Eighteenth-Century Russia The Masonic Circle of N.I. Novikov*, Springer Science&Business Media.
- Fischer, Louis.2016. *Oil Imperialism: The International Struggle for Petroleum*. Routledge.
- Галовић Милан, и Буквић Димитрије.2019. „Двадесет година од НАТО агресије: генерали говоре: Зашто сам потписао Кумановски споразум“, *Политика*, 27.март.
- Гранић, Ф. Б.1998.„Оснивање архиепископије у граду Justiniana Prima 535. године после Христа“, *Гласник Скопског научног друштва* 1 (1).

- Hanotaux, Gabriel. 1877. "Les Vénitiens ont-ils trahi la chrétienté en 1202". *Revue Historique*
- Henry, Iseult. 2007. *Hiding Genocide in Kosovo: A Crime Against God and Humanity*. Washington D.C: American Council for Kosovo.
- Херман, Едвард.2010.а *Политика геноцида*. Београд: Весна инфо.
- Херман, Едвард. 2010.б „Србија је провинција америчке империје“. *Печат*. 26.11.2010.
- Храбак, Богумил. 1979.„Идеје о арбанашкој аутономији и независности 1876-1880. године“. *Историјски часопис* 25-26 (1978-1979). Београд: Историјски институт, Просвета.
- Ingle, Harold. 1976. *Nesselrode and the Russian Rapprochement with Britain, 1836-1844*, University of California Press.
- Јанев, Игор.2021. „Раскидање војнотехничког споразума из Куманова и могућност уласка Војске Србије у простор Косова и Метохије.“ Излагање на научном скупу „Косово и Метохија – безбедносни изазов и/или перспектива Републике Србије“. Београд: Институт за стратегијска истраживања.14-15.11.2021.
- Jankovic, Djordje. 1977. *Ravna Gora between Prizren and Strpce - The Oldest Known Serbian Archaeological Find at the South of Serbia, Antiques of Kosovo and Metohija*, Book X, Pristina: Provincial Institute for Preservation of the Cultural Monuments.
- Јанковић, Ђорђе.1998. *Српске громиле*, Београд:Књижевна реч, Свесловенски савез.
- Јанковић, Ђорђе, 2007.*Српско поморје од 7. до 10. столећа*. Повремена издања 5. Београд:Српско археолошко друштво.
- Јанковић, Ђорђе.2013.*Забрањена српска археологија*. Разговарала Т. Марковић. Бања Лука: Крајпуташи.
- Јањић, Јован. 2017. „Молитве за паћенике и страдалнике“. *Новости*, 21. јануар.
- Jennings, Roy Salvatore. 2013. „Serbia: Evaluating the Bulldozer Revolution“ in *Transitions to Democracy: A Comparative Perspective*. Ed. K. Stoner and M.McFaul. Baltimore: John Hopkins Press.
- Јевтић. Атанасије. 1990. *Страдање Срба на Косову и Метохији од 1941. до 1990. године*, Приштина: Јединство.
- Јовановић, Наташа. 2010. „Случај Артемије и МСП – Вунена времена“. *Печат* бр. 125. 30.07.2010.
- Јовановић, Живадин. 2018. „Сведочанство о доминацији политичке силе“. *Политика*. 10.јуна.
- Калабић, Радован.2009. *Грофовска времена*. Графикс.

- Калаји, Бенијамин. 1882. *Историја српског народа*, прев. Г.Витковић. Београд: Државна штампарија.
- Каменский, Граф Н. 1810. *Донесение Н. М. Каменского Н. П. Румйнцеву о готовности оказать сербам помощь после переправы русской армии за Дунаи*, № 37, 08.04. 1810. Букарешт, [http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Serbien/XIX/1800-1820/Perv\\_serb\\_vosst\\_2/141-160/141.phtml?id=8758](http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Serbien/XIX/1800-1820/Perv_serb_vosst_2/141-160/141.phtml?id=8758), Помета: 23. априла 1810 г., АВПР, ф. Канцеларија, 1810 г., д. 1947, ч.1, л. 67-68
- Killoran, John. 1987. "Aquinas and Vitoria: Two Perspectives on Slavery." In *The Medieval Tradition of Natural Law*, ed. by Н. Johnson, Kalamazoo: Medieval Institute Publications.
- Kosovo.com/Glas Kosova i Metohije*. 1999-2000. „39. Катедрална црква Христа Спаса у Приштини“, <http://www.rastko.rs/kosovo/raspeto/crkve/cr39.html>
- Kossev-NI/tv NewsMaxAdria*. 2022. "Pregled dana". 17.09.2022.
- Kritovoulos. 1954. *History od Mehmed the Conqueror*. tr.C. Riggs. Princeton University Press.
- Kroford, Čarls. 2010. „Srbija je i danas siromašnija nego što bi trebalo“. *Blic*. 03. октобар, <http://www.blic.rs/vesti/politika/srbija-je-i-danas-siromasnija-nego-sto-bi-trebalo/b0pz4x3>
- Kuljić, Todor. 2007. „Was Tito the Last Habsburg? Reflections on Tito's Role in the History of the Balkans“. *Balkanistica* 20.
- Лафан, Роберт. 1994. *Срби – чувари Каније (Предавања о историју Србије)*, Београд: Српска књижевна задруга
- Lala, Etleva. 2008. *Regnum Albaniae, the Papal Curia, and the Western Visions of a Borderline Nobility*, Ph.D. dissertation. Central European University: Department of Medieval Studies. Budapest.
- Lambert, Frank. 2003. *The Founding Fathers and the Place of Religion in America*, Princeton University Press.
- Larouche, Lyndon. [February 25, 1994] June 9, 2017 (reprint), "The Science of Physical economy as The Platonic epistemological basis for all branches of Human Knowledge". *EIR*.
- Latawski, Paul and Smith, Martin. 2003. *The Kosovo Crisis: The Evolution of Post Cold War European Security*, Manchester University Press.
- Лазански, Мирослав. 2019. „Витезови Цедаја хтели у Београд“. *Политика*. 31. март.
- Leeb, Thomas. 1996. *Jakob Philipp Fallmerayer: Publizist und Politiker zwischen Revolution und Reaktion*. Munich.
- Лобанцев, Александр. 2009. *Косово 99*. Москва: Самиздат.

- Lukić, Miodrag.2012. “Strane tajne službe vršljaju Srbijom”, *akademiasrbija.com*.
- Mackinder, John. 1942. *Democratic Ideals and Reality*, Washington DC: National Defense University Press.
- Magocsi, Paul. 2010. *A History of Ukraine: The Land and Its Peoples*. University of Toronto Press.
- Malthus, Thomas. 1826. *An Essay on the Principle of Population*, Library of Economics and Liberty. London: Murray.
- Маринковић, Даница.2017. *Судија у рату и миру*. Рад.
- Марковић, Светозар. 1937. *Изабрани списи*. Београд: Српска књижевна задруга.
- „Мартовски погром 2004“, *wikipedia.org*, [https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/Мартовски\\_погром\\_2004](https://sr.m.wikipedia.org/sr-ec/Мартовски_погром_2004).
- Мастиловић, Драга В. 2013. *Српска елита из Босне и Херцеговине у политичком животу Краљевине СХС/Југославије (1918-1941)*. Докторска дисертација. Универзитет у Београду: Филозофски факултет
- Mastilović, Ivana.2012. „Pomogli Tačiju, pa razvili svoj biznis na Kosovu“. *Blic*, 21. август.
- Матић, Бранислав. 2017. „Велеиздаја на расклапање“. *Нацијаonline*. 28.09.2017. [http://www.e-nacija.com/components/index.php?option=com\\_content&id=1450](http://www.e-nacija.com/components/index.php?option=com_content&id=1450)
- Mattern, Johannes. 1942. *Geopolitik: Doctrine of National Self-Sufficiency and Empire*. Baltimore: The Johns Hopkins Press.
- МИА/Слободенпечат.мк(Ж.Н.).2022.“Рускиот патријарх му пиша на архиепископот Стефан: Секогаш се стремевме да го подржуваме македонското православие“.09септембра. <https://www.slobodenpecat.mk/ruskiot-patrijarh-mu-pishana-arhiepiskopot-stefan-sekogash-se-stremevme-da-go-poddrzhuvame-makedonskoto-pravoslavie>
- Мекензи, Дејвид. 1991. „Србија као Пијемонт и југословенска идеја 1804-1914. године“. *Историјски часопис* 38.
- Michail, Eugene.2011. *The British and the Balkans: Forming Images of Foreign Lands, 1900-1950*.London: Bloomsbury.
- Миладиновић, Иван. 2016.„Сустрет са историјом – Срби, шпијуни бечког двора“. *Новости*.11.септембар.
- Миладиновић, Иван.2018. „Сустрет са историјом: Ко су прави кривци за албанску голготу“. *Новости*. 25.ноембар.
- Milanović Hrašovec, Ivana.2011. “Intervju – Vladika Porfirije, predsednik Republičke radiodifuzne agencije“, *Vreme* br. 1052.
- Milich, Peter. 2000. „Slavic Ethnogenesis and Great Power Diplomacy:

- Recurring Themes“, *Journal of the North American Society for Serbian Studies* 14 (1)
- Милинковић, Д. 2016. “Нато ослобођен и пореза у Србији“. *Новости*. 11. фебруар.
- Милошевић, Раша. 1923. *Тимочка буна 1883. године: Успомене Раше Милошевића*, Београд: Штампарија Д. Грегорића.
- Mineau, André. 2004. *Operation Barbarossa: Ideology and Ethics Against Human Dignity*. Amsterdam:Rodopi.
- Мировић, Дејан. 2021. *Вашигтонски споразум: Косово – Јерусалим*. Београд: Катена Мунди.
- Митровић, Андреј. 2011. *Продор на Балкан и Србија у плановима Аустроугарске и Немачке 1908-1918*. Београд:Завод за уџбенике.
- Монаси манастира Црна река, Епархија Рашко-Призренска. 2010. „Писмо Светом архијерејском сабору“. *mancr.org*. 3/16. април 2010. <http://mancr.org/images/stories/pismo%20igumana%20saboru2.pdf>
- Морошкин, Михаил.1867-1870. *Иезуиты в России с царствования Екатерины II и до нашего вре мени*, Санкт-Петербург; *Памятные записки А. В. Храповицкого, статс-секретаря Императрицы Екатерины Второй*. [1862] 1990. (репринт), Москва: Союзтеатрм.
- Moss, Walter. 2005. *A History of Russia Volume 1: To 1917*. Anthem Press.
- Murdoch, Steve. 2006. *Network North: Scottish Kin, Commercial And Covert Associations in Northern Europe 1603-1746*. Brill.
- Ненадовић, Константин. 1883. *Живот и дела великог Ђорђа Петровића Кара-Ђорђа*, Штампарија Јована Н. Вернаја.
- Niemi, Kaius.2008. *Helena Ranta - Ihmisen jälki*, Helsinki: Kirjapaja.
- Noailles, Francois de Charriere. 1558. *Negociations* II. 426. Venecia: de la Vigne.
- Norris, John. 2005. *Collision Course: NATO, Russia, and Kosovo*. Westport: Praeger Publishers.
- Новаковић, Миодраг. 2016. „Предговор политички некоректној књизи “Хронологија једне издаје” М. Новаковића“. *kmnovine.com*. 04.09.2016. [https://www.kmnovine.com/2016/09/o\\_4.html](https://www.kmnovine.com/2016/09/o_4.html).
- Oblast Brankovića: Opširni katastarski popis iz 1455. godine*, 1972. (naslov originala *Defter -I*, Mufassal -I, Vilayet -I, VLK, sene 859), *Monumenta Turcica*. Historiam Slavorum Meridionalium Illustrantia, Tomus tertius, serija III, Defteri, knjiga 2, sv. 1. ur. H. Šabanović. Sarajevo: Orijentalni institut u Sarajevu.

- Опачић, Петар.2009. „Апел руском цару“. *Новости*. 01.новембар.
- Otto Friedrich.1839. *The History of Russian Literature, with a Lexicon of Russian Authors*, Oxford: D.A.Talboys.
- Патријарх Српски Павле.1996. „Без осуда, отворено, очински (сећања и размишљања)“, *Србија и коментари* (1993/1995). Београд: Задужбина Милоша Црњанског.
- Пејчић, Јован. 2013. *Завет и чин – Милан Ракић на Косову 1905-1912*. Београд: Службени гласник.
- Пејовић, Драгана. 2013. “Последња косовска битка“, *Нин*, 30.05.2013. <http://www.nin.co.rs/pages/article.php?id=78960>
- Petrović, Milan, 2016.”Savezna država (federacija) i savez država (konfederacija) u opštoj teoriji države i prava i pozitivnom pravu 2”. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nisu* 74(LV).
- Поповић, Предраг. 2022. „Српске владике су продале веру за вечеру“. *Таблоид* бр. 215 (521). 09. 06. 2022.
- „Privileges of Emperors Leopold...“ 1745: „Privileges of Emperors Leopold, Josef and Charles VI, and also of Her Royal Majesty Maria Theresa to glorious Illyrico-Rassian nation“, *Illyrio Serbica 1683-1715 (1723)*. Haus, Hof und Staatsarchiv Wien. Prev. Zhefarovic, Nenadovic. Novi Sad: Muzej Matica Srpska. 1745 (14.april, 1715.).
- Пузовић, Предраг.1999. „Раскол у Српској православној цркви – македонско црквено питање“. Београд: *Вардарски зборник* бр. 1.
- Radmanovac, Emilija. 2015. „Pravna priroda Briselskog sporazuma“, *Glasnik prava* 5(3). <http://www.jura.kg.ac.rs/gp/15/c/clanci/radmanovac.htm>
- Rastovic, Aleksandar. 2012. “Edward Grey And The First Balkan War”, *Journal of Social Sciences* 27, *Special Issue on Balkans*. Isparta:SDU Faculty of Arts and Sciences.
- Robinson, Gertrude.1920.*David Urquhart*.Oxford:Basil Blackwell.
- „Родослов и генеалогска веза династија“.2012. у *Руски царски летопис. Свети Сава у руском царском летопису*. прев. М. Витезовић.Београд: Завод за уџбенике
- PTC. 2020. „Рад у оквиру дуалног образовања се плаћа, наредне године нови профили“. *rts.rs*. 30.01.2020.
- Savanovic Aleksandar.2014. *George Soros,,Otvoreno društvo“ kao ideja, ideologija i politička praksa*. Univerzitet u Banjoj Luci:Fakultet političkih nauka.
- Scheer, Tamara.2013. “A Micro-Historical Experience in the Late Ottoman Balkans: The Case of Austria – Hungary”. In *Sanjak*

- Novi Pazar (1879-1908), War and Nationalism, The Balkan Wars (1912-13) and Socio-Political Implications*, eds. Yavuz H., Blumi I., 197-229, University of Utah Press.
- Sell, Louis. 2003. *Slobodan Milosevic and the Destruction of Yugoslavia*. Duke University Press.
- Sergeant, Lewis. 2015. *Greece in the Nineteenth Century: A Record of Hellenic Emancipation and Progress: 1821-1897*. Creative Media Partners.
- Seton-Watson, Robert. 1911. *The Southern Slav Question and the Habsburg Monarchy*. London: Constable & Co.
- Seton-Watson, Robert. 1916. *The Spirit of the Serb*. Nisbet&Co.Ltd.
- Симић, Владимир. 2017. «Бакрорези браће Шмуцер и извори алегоријске представе цара Душана у Стематографији (1741)» У *Нии и Византија* 15.
- Ситон-Ватсон Р. 1912. „Преписка између епископа Штросмајера и Гледстона”, *Дело* 63
- Slišković, Slavko, 2005. „Strossmayer promicatelj europskog jedinstva“, *Croatica Christiana periodica*, 29, No.56, Prosinac 2005. Pula: Drugi kongres hrvatskih povjesničara, 29. 06.-03. 10. 2004.
- Службени гласник*. 1945. “Проглас министра Владимира Зечевића”. 06.03.1945.
- Sotirovic Vladimir. 2007. *Creation of the Kingdom of the Serbs, Croats and Slovenes, 1914-1918*, Vilnius University Press.
- Spoerri, Marlene. 2014. *Engineering Revolution: The Paradox of Democracy Promotion in Serbia*. University of Pennsylvania Press.
- Spykman, Nicholas. 1969. *The geography of the peace*. Archon Books.
- Srbinfo.com*. 2016 „Експеримент Америке над Србима није завршен“. 07.02.2016.
- Српска енциклопедија*. 2005. „Томос о црквеној аутономији (2005)“. [srpskaenciklopedija.org](http://srpskaenciklopedija.org). [http://srpskaenciklopedija.org/doku.php?id=томос\\_о\\_црквеној\\_аутономији\\_2005](http://srpskaenciklopedija.org/doku.php?id=томос_о_црквеној_аутономији_2005)
- Станчић, М. 2020. “Цара Лазара прекрестили у Јована Милостивог: Скандалозним фалсификовањем оскрнављене фреске у манастиру у Македонији (ФОТО)“. *Новости*. 03.децембар.
- Stanić, Aleksandra. 2019. „Finalni projektil u srpsku privredu: 20 godina od NATO agresije“ epizoda 15. Dokumentarni film. 02. 06. 2019., *Sputnjik Srbija*, [youtube.com](https://www.youtube.com/watch?v=HTWfl0qcfBE). <https://www.youtube.com/watch?v=HTWfl0qcfBE>
- Степанов, Анатолиј. 2021. “Постоји ли „дубока држава“ и у Руској цркви?“. *Balkanskageopolitika.com*. 16.априла. <https://>

- balkanskageopolitika.com/2021/04/15/postoji-li-duboka-drzava-i-u-ruskoj-crkvi/. Прев.Ц.Глоговачанин са оригинала: Степанов, Анатолий.2021. „Глубинное государство» есть и в Русской Церкви?“. 14.aprila. [https://ruskline.ru/news\\_rl/2021/04/14/glubinnoe\\_gosudarstvo\\_est\\_i\\_v\\_ruskoj\\_cerkvi](https://ruskline.ru/news_rl/2021/04/14/glubinnoe_gosudarstvo_est_i_v_ruskoj_cerkvi)). приступ август 2022.
- Syme Ronald, Birley Anthony. 2000. *The Provincial at Rome: And, Rome and the Balkans 80 BC- AD 14*. University of Exeter Press.
- Šepić, Dragovan. 1960.„Srpska vlada i роџеси Jugoslavenskog odbora“. *Historijski zbornik* 1(4)
- Шикопарија, Војислав.2018. *Сећања српског официра (1900-1918)*. Београд: Завод за уџбенике.
- Штрандман Василиј Н.2009.*Балканске успомене*. Београд:Жагор.
- Шуљагић, Сања. 2020.*Распознавање изворишта српског идентитета у древној историји*, Београд:Институт за политичке студије.
- Šumpeter, Jozef. 1998. *Kapitalizam, socijalizam i demokracija*, Beograd: Plato.
- Шварм, Филип, и Тебић, Радослав. 2009. *Бомбардовање Србије 3 - Жртве рата*.Документарни филм.*ТВ РТС; Време филм, youtube.com, https://www.youtube.com/watch?v=8Qsgs76TVkI*
- Talbot, Strobe.2009. *The Great Experiment: The Story of Ancient Empires, Modern States, and the Quest for a Global Nation*. Simon and Schuster.
- Tanjug. 2007. “Nove oznake Vojske Srbije – nema više zvezde“. 08.02.2007.
- Tanjug/B92. 2013. „СПЦ: Пресуда архиепископу охридском Јовану је политички монтиран процес“. 03.07.2013.
- Tanjug.2014. „У нападу НАТО на колону косовских Албанаца код села Кориша 14. маја 1999. убијено 87 цивила“, 14.05.2014.
- Tanjug. 2018. “Čadež: Podrška Nemačke razvoju dualnog obrazovanja u Srbiji”. 13.11. 2018
- Tanjug, Политика, РТС. 2022. “Вучић уручио државни орден Србије команданту Националне гарде Охаја“. Политика. 08. септембар.
- Taylor, Allan.1990. *Habzburška monarhija 1809-1918*. Zagreb: Znanje. *The Victoria and Albert Museum: A Bibliography and Exhibition Chronology, 1852-1996*. [1915] 1998. Ed. E.James. London: Fitzroy Dearborn Publishers.
- Thiersch, Wilhelm von. 1833. *De l'état actuel de la Grèce et des moyens d'arriver à sa restauration*. Leipzig: F. A. Brockhouse.

- Толева, Теодора. 2012. *Влиянието на Австро - Унгарија за създаването на албанската нация 1896–1908*. Софија: Сиела.
- Trotsky, Leon. 1980. *The Balkan wars: 1912-13: the war correspondence of Leon Trotsky*, Resistance Books.
- Ulam, Adam. 1998. *The Bolsheviks*, Harvard University Press.
- „Уредба о ратификацији Бечке конвенције о уговорном праву“, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*, бр. 30/72.
- Urquhart, David. 1843. *A Fragment of the History of Serbia (1843)*, Diplomatic Review, Pamphlets by Mr. Urquhart, London: James Maynard.
- Van Tricht, Filip. 2011. *The Latin Renovatio of Byzantium: The Empire of Constantinople (1204-1228)*. BRILL.
- Vemić Mirčeta, Lović Suzana. 2019. „European Maps of Kosovo and Metohija as the Primary Core of Old Serbia from the 16th to the 20th Century“ У *Synaxa: Matica Srpska International Journal for Social Sciences, Arts and Culture*, ed. Č. Očić, 4–5 (1–2/2019): 27–28, Novi Sad: Matica Srpska. 2019.
- Vidmar Luka. 2009. *Struktura in funkcija pisem iz literarnopreradne korespodence Žige Zoisa*, Doktorska disertacija. Univerza v Novoj Gorici.
- Вирејјевић, Владан. 2013. „Храм „Свете Тројице“ у Ђаковици — парадигма страдања Српске Православне Цркве на Косову и Метохији“, *Српска теологија данас*. 25–26. мај 2012.
- Вујичић, Д. 2015. “Конвоји живота руског адмирала Весјолкина“. *Новости*. 19. јануар
- З.Д. 2013. „Призрен: Хулигани однели капију са Цркве Светог Спаса“. *Новости*. 15. септембар.
- Zimmermann, Tanja. 2014. *Balkan Memories: Media Constructions of National and Transnational History*. transcript Cultural and Media Studies. Verlag Bielefeld.
- Youtube.com. 2011. „French General Truth About NATO Bombing of Yugoslavia 1999“ - English Subtitles Part 2, 09.11.2011. <https://www.youtube.com/watch?v=S2xNHknsQPI>
- Youtube.com. 2014. „Schröder über die Bombardierung Jugoslawiens“. 09.03.2014. <https://www.youtube.com/watch?v=giC0IIYOOdU>
- Youtube.com/Tv happy. 2018. „CIRILICA - Kako su nam oduzeli Kosovo i ko je kriv za to / Rasprava uzivo“, 03.09.2018, <https://www.youtube.com/watch?v=tB1qr-YemTA>

- Youtube.com/Hrvatska Radio Televizija.* 2019. “Intervju: Gospodin Stefan“, *Hrvatska Radio Televizija*, 13.05. 2019. <https://www.youtube.com/watch?v=LZLP2hpEvpw>
- Youtube.com/Srbinfo.* 2022. „Predrag Popović: Rusi u pravu, biolaboratorije i u Srbiji - USAID dao pare za njihov rad“, 04. 08. 2022., <https://www.youtube.com/watch?v=9H85StG4Hds>
- Youtube.com/HelmCast.*2022. „Freske nam završavaju u kanti, a Srbima je zabranjen ulazak u hramove u S. Makedoniji! Jasmina Ćirić“. 05.09.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=mPcMzLBUs0>
- Youtube.com/Slavijainfo.*2022. “INTERVJU: Velimir Velja Ilić - Objasnio! Ovo morate videti!”. 05.10.2022. <https://www.youtube.com/watch?v=DMNflgFiBnI>

*Sanja Šuljagić*

## ON MODERN ATTEMPTS OF EXTERMINATION OF SERBIAN IDENTITY OF KOSOVO AND METOHIA

### Resume

In this text author presented historical causes for imperilment and extermination of Serbian people's identity on the territory of Kosovo and Metohija since 19th century up to contemporary age, giving special consideration to the period from 1999 up to present time. In first part of the text the author used analytical-synthetic method to present significance of Kosovo and Metohija for Serbian people's identity and historical and ideological causes for the attempts of secession of the territory of Kosovo and Metohia from the state of Serbia. In latter part of the text the author presented various written sources, legal acts and documentary video footage to prove concrete methods and acts by which international law has been breached and various crimes against humanity have been committed on the Serbian people and other citizens of Kosovo and Metohija in the attempt to secede this territory from Serbian state.

**Keywords:** Serbian identity, Kosovo and Metohija, revision of Serbian history, Roman empire, Constantinopolitan empire, dynasty Nemanjic, August von Schlotzer, Russia, Kumanovo Agreement, breach of international law, international political agreements, international political agendas.

---

\* Овај рад је примљен 15. новембра 2022. године, а прихваћен на састанку Редакције 20. децембра 2022. године.